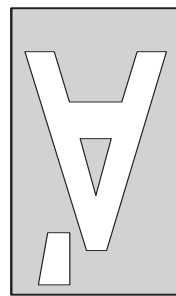

OSTAFORDULT

VAL

Tisztelt Szerkesztőség!

A nevem **Nagy József Barna**. Nagyváradon élek, vallástanárszociális munkás szakon végeztem és jelenleg a Királyhá-

**Címlapon: Malina
Fotó: Lukács Adorján**

**ROMA
LAP**
Megjelenik
havonta

a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Közalapítvány és a Honvédelmi Minisztérium támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány
5000 Szolnok, Aranka utca 3.

Telefon/Fax:
06-56/513-952, 513-953,
513-954

Levelezési cím:
SZOLNOK Pf.: 77 5001
e-mail: lungodrm@axelero.hu
Internetcím:
www.lungodrom.hu

Főszerkesztő: Paksy Éva

Főmunkatárs: Farkas Kálmán

Tervezőszerkesztő:
Gudmon Andrásné

Munkatársak:
Hegedűs Sándor,
Józsa Zoltán, Lukács Ilona,
Nyári Gyula

Rácz Lajos

Szerkesztőségi titkár:
Pálfi Elvira

Felelős kiadó: Farkas Flórián

Nyomdai munkák:
KARCAGI NYOMDA KFT.
Felelős vezető:
Tankó Csaba
ügyvezető igazgató
ISSN 1216-982X

gómelléki Református Egyházkerület Cigánymissziós Központját vezetem. A Központ Nagyváradon található, a Kolozsvári út 63. szám alatt. Központunk néhány éve alakult csak, de máris szép eredményeket tudhat maga mögött. Nagyváradon legkevesebb (pontos adatok nincsenek) 4500 magyar nyelvű (legtöbbször csak magyarul értenek, sajnos a cigány nyelvet kezdik „elfelejteni” és románul sem tud mindenki) cigány él. Bihar megyében kb. 10.000 magyar nyelvű roma él. Egész egyházkerületünk területén (ami magába foglalja Bihar, Szatmár, Máramaros, Temes, Arad, Szilágy megyéket) kb. 25.000 magyar nyelvű roma él. Központunk az egyházkerületünk területén élő cigányokkal foglalkozik, elsősorban a „magyar nyelvű” romákkal. Nagyon csekély az az állami támogatás, amiben a roma állampolgárok, vagy a romákat segítő szervezetek részesülnek. Egyházkerületünk felvállalta roma testvéreink segítségét, és lehetőségeink szerint igyekszünk meg is felelni vállalkásunknak. Nem kell ecsetelnem, milyen nehéz állami támogatás nélkül végezni munkánkat. De mi nem csüggedünk! Jelen levelem bemutatkozás. Nagyon szeretnénk magyarországi cigány (vagy cigányokkal foglalkozó) szervezetekkel, egyesületekkel megismerkedni. Kérem, írjanak válaszlevelet és továbbítsák bemutatkozásunkat barátainknak is. Nagyon fontos számunkra, hogy magyarországi testvéreink figyelmébe kerüljünk, mert az itteni romák missziója, segítése még nagyon „gyerekcipőben” jár.

Köszönettel és tisztelettel:
Nagy József Barna, Nagyvárad

Címünk, elérhetőségünk: Református Cigánymissziós Központ, Nagyvárad, Kolozsvári út 63. **Levélcím:** Királyhá-gómelléki Református Egyházkerület Cigánymissziós Központ, 410210 Oradea, str. Jean Calvin, nr. 1.

Telefon, fax: 0040/259/431710,
vagy 0040/259/435386

E-mail: romabihar@freemail.hu

Honlap:
www.kiralyhagomellek.ro
(képek a nagyvárad
Cigánymissziós Központtól)

* * *

A Királyhágomelléki Református Egyházkerület Cigánymissziós Központja helyi (nagyvárad) és partiumi szinten (Bihar, Szilágy, Szatmár, Máramaros, Arad, Temes) fejt ki tevékenységét. Ez kiterjed a kultúra, az oktatás, az egészségügy, a szociális biztonság területére, valamint rendezvények, konferenciák szervezésére, információ központ működtetésére és az egyházi életre.

1. A kultúra területén:

- Kiállítótermet hozunk létre a cigány kultúra és hagyományok bemutatására: cigány festők alkotásai, népművészeti munkák, a hagyományos cigány mesterségek képei, cigány nyelvű és cigányokról szóló könyvek, folyóiratok, fényképkiallítás a cigány nép életéről, stb.
- Segítjük a cigány önszerveződéseket, kulturális csoportokat a pályázatírásban, az önszerveződés hatékony formáinak kiválasztásában.
- Támogatjuk a még meglévő cigány mesterségeket gyakorlókat abban, hogy minél jobb körülmények között, minél hatékonyabban végezhessék munkájukat.
- Tanfolyamokat indítunk a napközibe járó gyerekeknek (és minden más érdeklődőnek) a cigány népi mesterségek elsajátítására (főleg fafaragás, gyékény és szalmafonás, stb.)

2. Az oktatás területén

- Szociális napközi otthont hozunk létre cigánygyerekek részére. A napközi fő tevékenysége a délelőtti tagozaton I-IV. osztályba járó cigány-

gyerekek délutáni elfoglaltságának biztosítása. Segítünk nekik házi feladataik elvégzésében, tanítjuk őket írási-olvasási, kézség és közösségfejlesztő játékokat tanítunk, gyermek bibliaórákat tartunk, ifjúsági, egyházi énekekre tanítjuk őket. A napközi 12 órától 18 óráig fogadja a gyerekeket. Jelenleg 18 romagyerek jár a napközibe. Létrehoztuk a cigány vasárnapi iskolát.

- A szociális napköziben ebédet adunk a gyerekeknek
- Számítógép kezelési tanfolyamokat indítottunk az iskolába járó 10–16 éves cigány gyerekek részére
- Minden eszközzel (ösztondíjak, könyvek, füzetek, stb.) segítjük a jó képességű cigány gyerekeket, középiskolai, szakiskolai, főiskolai tanulmányaik elvégzésében.
- Nevelő és üdülőtáborokat szervezünk cigány gyerekek számára.

3. Az egészségügy területén:

- Felvilágosító, az egészséges életmód népszerűsítő rendezvényeket szervezünk.
- A napközibe járó gyermekek számára, illetve az érdeklődő romáknak ingyenes orvosi ellátást biztosítunk.

4. A szociális biztonság területén:

- Segítséget nyújtunk a romáknak személyes irataik beszerzésében.
- Segítjük őket a nekik járó jutatások megszerzésében.

5. Rendezvények szervezése:

- Szociológiai, vallási, egészségügyi előadásokat szervezünk.
- Időszakos kiállításokat szervezünk cigány festők, szobrászok műveiből.
- Előadásokat szervezünk a cigány nép életéről, kultúrájáról.

6. Információs központ:

- A Református Cigánymissziós Központban információkat nyújtunk mind a roma, mind a többségi lakosságnak, programjainkkal, rendezvényeinkkel kapcsolatban.
- A Református Cigánymissziós Központ megfelelően mediatisálja magát. TV és Rádió műsorokat készítettünk, saját internetes honlapot állítottunk be.

7. Egyházi élet:

- Rendszeres istentiszteleti életet indítottunk Nagyváradon a Cigánymissziós Központban.
- Terveink között szerepel cigány imaház(ak), templom(ok) építése is.

Szécsi Magda

Miről szól az életünk...

Minden városban van egy-két utca, van legalább egy tér, ami tisztább, virágosabb, fényesebb, illatosabb, ahol szinte kézzel fogható a pénz szaga, a jólét, az előnyös kapcsolatok áramlása. Egy ilyen belvárosi téren pöffeszkedő étterem teraszán ültem eperfagyit kanalazva, gyerekkori barátomra „Kesére” várva, miközben figyeltem az embereket. Régi mulatságom ez, az érteni akarás okán és mert nincs érdekesebb számomra az embereknél. Még akkor sem, ha olykor viszolygást keltenek is bennem: kirívó butaságukkal, kivagyiságukkal, felszínességükkel, befeléfigyelést nem ismerésükkel, kifelé élésükkel, gőgjükkel, amit se szellemi, se lelki, se fizikai tulajdonságaik nem igazolnak, vagy csak részben, de ez sem menti fel őket, mert a gőg szintiszta primitívség és messze nem rokona se a büszkeségnek se az önérzetnek, mint sokan tévesen hiszik...

Ezen a forró alkonyi délutánon, tele volt a tér emberekkel. Főleg nők, hölgyek, asszonyok, nócik és csajok jöttek-mentek s bámulták meg szakértő szemmel egymást és a kirakatok kínálatát, Rykielrose, Givenchy, Nina Ricci illatot árasztva, Yves Saint-Laurent, Madame Torrente, Dior, Zób Kati cuccokban, (elvétve 1–1 kínai piaci modell is akadt) Estée Lauder márkával kizozmetikázva, zsírégető tréning, vákuum terápia, léböjtkúra, intimtorna, relaxációs aroma fürdő, szolárium után, és közülük nem kevesen sokadik szépségügyi műtétjük után. Ha nem tévedek. Már pedig nem tévedek, hiszen tökéletes test nincs, csak a mesében, csak a női képzeletben, na és itt a főváros legfelkapottabb terén. A gazdagság nem bűn! **Buddha** is gazdag volt, gondolom hirtelen. A bűn ott kezdődik, hogy miből, kinek a bőrére gazdagodik meg az ember, vagy, hogy mire, hogyan használja a gazdagságot, vagy mire nem! Mert a gazdagok mulasztásai sokat nyomnak a latban és nem csak krisztusi értelemben... Ma örületes vágy él az emberekben a gazdagságra, a könnyű életre, az élet nehézségeinek kikerülésére, a megúszásra játszva! Pedig semmit nem lehet megúszni, ha lelki fejlődésünk miatt át kell élnünk valamit. Csak idő kérdése, hogy ránk szakadjon az ég, hogy megtanuljunk valami igen fontosat. Bármit. Elbújni nem lehet se a pénz, se a szegénység, se a butaság, se az okosság, se a származás, se semmi mögé! A karma kereke forog megállíthatatlanul, tartozásaink, vágyaink, elfecseirelt szellemi és lelki energiáink és értékrendünk totális elárulása, felbomlása miatt. A boldogság és a boldogulás nem feltétlenül függ össze! Felsorolhatatlan itt és most a médiában szereplő híres, gazdag emberek névsora, akik boldogtalanok, pedig látszólag meg van mindenük. Itt a teraszon, közvetlenül mellettem, egy híres művész, egy hatodrangú politikus társaságában szégyentelenül agyatlanra itta magát. (A politikus nem. Neki nincs mit elinnia, ismerem a szellemi képességeit.) Ugyan, mi hiányozhat az agyon dédelgetett, az agyon reklámozott és foglalkoztatott művész úr életéből? Talán a befelé figyelés képessége, a lényeg megtalálása, ahol nem kell szerepet játszania? Nem tudom. De végtelen mély szánalmat érzek irán-

ta és a hozzá hasonlók iránt. „Az alkoholisták azért isznak, mert van mit inniuk!” Ez az idézet, nem az én agymenése, hanem egy körzeti orvosé még 1996-ból, akit azóta elvitt a májrák. Szerintem az alkoholisták azért isznak, mert úgy érzik, hogy legyőzték őket valahol, valakik, valamiben... Pedig az ember csak önmagával versenyezhet, belülről fakadó, önépítő célok miatt, és soha sem kívülről érkező, lényétől idegen kényszerek miatt. Senkinek nem kötelessége elviselni a másik ember hatalomvágyát, amit rajta gyakorol. Sokan isznak ez miatt, de nem ismerik fel az okot, vagy nem merik felismerni... Manapság kevesen figyelnek belülről. Mindent elönt a kívül! Miért van ez? Nincs rá idő? Vagy nem tudják hogyan kell, mire kell? Vagy nem hiányoznak önmaguknak? Vagy tökéletesen elég nekik a mélységes üresség betöltésére a pénz, a hatalom, a szex, a drog, a hírnév, a rosszul megválasztott élettárs fölötti kesergés, a gyáva belenyugvás a kisiklott életbe? És mi van a szegényekkel, a létminimumból élőkkel, vagy a semmiből tengődőkkel? Mi van a szegények legszegényebbjeivel, a putrikban élő cigányasszonyokkal, akikre mindig az élet neheze hárul a társadalmi létra legeslegalján? Akik évente szülnék egy gyereket, mert csak úgy jön, mert istenhívők, mert jó feleségek, mert azt mondják, ez a sorsuk. És negyvenéves korukra kiadják minden életerejüket s ráncostestű elnyűtt öregasszonnyá zsugorodnak anélkül, hogy akár egy napig is félelem nélkül, biztonságban, jólétben, megbecsülésben éltek volna. Vajon elgondolkodtak-e egyszer is ezek a cigányasszonyok azon, hogy másképp is élhettek volna, és hogy miért kellett (kell) így élniük, ilyen emberhez méltatlanul, megalázva, kisémmizve az élet peremén? Honnan ered a belenyugvásuk a rettenetbe?! Honnan? Hiszen minden ember kivétel nélkül boldogságra született, arra, hogy megvalósítsa önmagát mások örömére és hasznára. Az az ember, aki önmaga ellensége, az emberiség ellensége is, ha igaz a buddhisták állítása, miszerint minden ember egy tengercepp a tengerből. Én hiszem ezt! Összetartozunk, egyek vagyunk, ha tetszik, ha nem... De akkor, miért ez a széthúzás, gyűlölködés, ezer darabra esés: magyar és erdélyi között, magyar és magyar között, cigány és cigány között, magyar és cigány között, szegény és gazdag között, férfi és nő között, politikus és szavazó között, öreg és fiatal között, családon belül, családon kívül, városban, falun, az egész országban?

„Egy nép vagy egy civilizáció akkor bomlik szét – mondja **Müller Péter** –, amikor a benne megtestesült milliónyi kis én sokféleségét a maga erkölce, hite, harmóniája, s egységes életelve nem képes többé összerendezni.” – Ezzel nyugodtan lehetne vitázni, de most egyetérték. Azt szoktam mondani a barátaimnak, hogy nem élhetünk úgy, hogy azt hisszük, hogy véletlenül belénk nyomtak egy DNS-t, és még csak meg sem kérdezték, kell-e, akarjuk-e. A DNS nem véletlen, mi magunk vagyunk, és hitem szerint igenis megkérdezték tőlünk, hogy akarjuk-e. S mi, mindannyian, akik megszülettünk, igent mondtunk rá! Hát bizony, hogy kötelességünk megkeresni a választ, kötelességünk tisztázni önmagunkkal, hogy miről is szól az életünk! Mert, nem mindegy...

A hónap hírei • A hónap hírei

A fotó LD archívum.

SZÉP VOLT!!!

♦ Augusztus 20-án *Geszt* Péter Magyarország című dalát *Oláh Ibolya* énekelte. A dalt, mely a hivatalos ünnepi tűzijáték nyitóakkordjaként hangzott el a közszolgálati és a kereskedelmi csatornák is közvetítették.

MINISZTERI ELISMERÉS A MEGASZTÁROKNAK!

♦ Augusztus huszadika alkalmából *Bozóki András*, a nemzeti kulturális örökség minisztere a Megasztár című tehetségkutató versenyen elért eredményükért miniszteri elismerésben részesítette a TV2 zenei tehetségkutatója, a Megasztár mindkét szériája első három helyezettjét. A keresztény magyar államalapítás, Szent István király ünnepének napja alkalmából kitüntetésben részesülő versenyzők: *Tóth Veronika*, *Oláh Ibolya*, *Gáspár László*, *Molnár Ferenc Caramel*, *Palcsó Tamás* és *Tóth Gabriella*.

SAJTÓKÖZLEMÉNY A ROMA TANULÓK ÖSZTÖNDÍJ PÁLYÁZATÁRÓL

♦ A roma tanulók ösztöndíj pályázatának kiírása iránt érdeklődőket tájékoztatjuk, hogy az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi

Minisztérium (ICSSZEM) vezetése saját hatáskörébe vonta a roma tanulók ösztöndíjának kifizetésével kapcsolatos ügyek intézését. A pályázati kiírás jelenleg kidolgozás alatt áll, ezért arról tájékoztatást várhatóan augusztus közepén tudunk nyújtani a tisztelt érdeklődőknek. Kérjük kísérjék figyelemmel a www.icsszem.hu illetve a www.romaweb.hu honlapokat, ahol a pályázati felhívás a kiírással egyidejűleg jelenik meg. További kérdéseikkel forduljanak az ICSSZEM Roma Integrációs Főosztály munkatársaihoz a 235-4530 vagy a 235-4414-es telefonszámokon. ICSSZEM Sajtóiroda

KEMÉNY, BÍRÁLÓ ÉS BÁTOR BESZÉD

♦ Kemény, bíráló és bátor beszédet mondott augusztus 20-án *Sólyom László* köztársasági elnök, kilépve ezzel az eddigi államfők árnyékából, akik tar-

tózkodtak a politikai véleménynyilvánítástól – nyilatkozta *Török Gábor* politológus. Az új államfő Szent István hagyatékáról beszélt a Kossuth téren, arról, hogy államalapítónk nem tette Magyarországot sem a császárság, sem a Vatikán hűbéresévé. Nem vitatta a politikus, hogy jó döntés volt csatlakozni az EU-hoz, de öntudattal és önbecsüléssel sokkal komolyabb eredményeket érhetnénk el. Sólyom hevesen bírálta, hogy civil szervezetek nem vesznek részt az uniós döntésekben. Arról is szólt, hogy fájdalmasan félresiklott a határon túli magyarok ügye, és ez nem maradhat így. *Török Gábor* politológus szerint a beszéd nem követte sem az ellenzék, sem pedig a kormánypártok logikáját, Sólyom a pártok fölél emelkedett azzal, hogy a saját gondolatait mondta el.

CSELEKEDNI KELL!

♦ A Fiatal Romák Országos Szövetsége szervezésében im-

már hetedik alkalommal tartották meg Tiszaburán azt a szakmai konferenciát, amely a cigányság társadalmi helyzetéről való együtt gondolkodás és a közös problémák megoldása érdekében jött létre. A pályázati támogatással megvalósuló tanácskozáson több témában is hasznos információkat sajátíthattak el a jelen lévő kisebbségi önkormányzatok, civil szervezetek képviselői. *Kökény Kálmán*, a Pest Megyei Rendőrfőkapitányság bűnmegelőzési előadója például a közbiztonsági bizottságok létrehozásáról, a települések életében betöltött pozitív hatásáról, illetve a kábítószer-fogyasztás megelőzéséről és az ezzel kapcsolatos legfontosabb szülői és vezetési feladatokról tájékoztatta a résztvevőket.

ARANYKERÉK FESZTIVÁL

♦ 2005. novemberében rendezik a harmadik Aranykerék roma rádiós és televíziós fesztivált a Macedon fővárosban, Szkopjében. Nevezni lehet a világ bármely országából, roma témájú vagy roma alkotók által létrehozott, 30 percnél nem hosszabb, 2004-2005 folyamán készült rádiós vagy televíziós műsorral, mozifilmekkel. A pályázók október végéig küldhetik el alkotásaikat. Részletes információt és jelentkezési lapot a tvbtr@mt.net.mk e-mail címen kaphatnak.

INGYENES ANGOL TANFOLYAM A KISMAMÁKNAK AZ INTERNETEN

♦ Az Európai Unióhoz Magyarország csatlakozott a legrosszabb nyelvtudással, pedig használható nyelvtudás nélkül ma már szinte lehetetlen elhelyezkedni. A Foglalkoztatás-politikai és Munkaügyi Minisztérium ingyenesen használható, Interneten keresztül elérhető angol nyelvtanfolyamot készített a kismamák részére. A programsorozat célja, hogy a gyermeküket otthon nevelő

kismamák otthonról, kényelmesen, saját időbeosztásuk szerint „járhassanak iskolába”, tanulhassanak angolul, készülhessenek a munkába való visszatérésre. (kismamaweb.hu)

NYOMOZÁS ÉS VIZSGÁLAT AZ OCÖ-NÉL

❖ Független cég vizsgálja az Országos Cigány Önkormányzat (OCÖ) gazdálkodását. Az OCÖ gazdálkodásának ügyében egy feljelentés után nyomozást indított a rendőrség. A tisztánlátás érdekében az OCÖ elnöksége egy független céget kért fel, hogy vizsgálja meg a szervezet gazdálkodását és amennyiben rendellenességeket vél felfedezni, dolgozzon ki annak megoldására intézkedési tervet. A vizsgálatról a szervezet elnöksége a gazdasági rendőrség nyomozásának megkezdése előtt döntött – mondta **Balog József**, az OCÖ elnökhelyettese. Korábban napilapok arról számoltak

be, hogy az OCÖ gazdálkodásának ügyében nyomozást indított a rendőrség. Balog József a feljelentő kilétéről nem tudott információt adni, de az MTI az OCÖ vezetéséhez közelálló, magát megnevezni nem kívánó forrástól úgy értesült, hogy a Cigány Szervezetek Országos Szövetségének (CSZOSZ) egyik önkormányzati képviselője tette a feljelentést. Balog József elmondta a rendőrség valóban bekért különböző, az OCÖ gazdálkodásával kapcsolatos iratokat.

HELYREÁLLÍTÁS BOLDVÁN

❖ Az idén nyáron kétszer is előntött Boldván közhasznú munkában a romák végzik majd el a helyreállítást. Az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat együttműködési megállapodást kötött a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztériummal az árvíz sújtotta Borsod-Abaúj-Zemplén megyei

Boldvai vízelvezető rendszerének kitisztítására, és a helyreállítási munkák folytatására. Eszerint a szaktárca és az OCÖ közhasznú munkaprogramot indít a településen, és a boldvai cigány telep lakóit is bevonják a helyreállítási munkákba. Boldván július közepén az özönvízszerű esőzés miatt kilépett az Ördög patak a medréből, és áttörte a töltést. Akkor az öttutcsányi cigánysor száznál is több lakását – nagy részük „CS”, azaz csökkent értékű, komfort nélküli, szoba-konyhás épület – lepte el a víz. Egy hónapra rá is vízben állt Boldva, ezúttal két utcát ölelt körül a víz. A területet a helyi roma önkormányzat elnöke, **Budai Győző** szerint eddig már hétszer öntötte el a víz, egy, a Roma Sajtóközpont (RSK) birtokába került, 1980-ból származó titkosszolgálati jelentés is említi ezt a gondot, a CS-ház akció kudarcainak prototípusának nevezve a boldvai telepet.

A CIGÁNY ÉS A ZSIDÓ ZENE FÜZIÓJA

❖ Szokatlan párosítás: a klezmer és a gipsy zene ötvöződik **Fellegi Balázs** legújabb formációjában, a Fellegini Klezmer Gipsy Band-ben, ahol a magyar dzsessz-élet színe-java állt össze klezmer dallamokat játszani. Első koncertjüket a napokban tartották a Szimpla-kiskert Klezmer Kocsmájában. A Kultúrházban Fellegi Balázs mesélt az estéről, meg arról, hogy mennyire közösek a zenei gyökerek. Amikor zenész partnereket keresett, érdekes módon mindig romákba botlott. Innen jött az ötlet: zenéljünk együtt. A formáció augusztus 28-án Debrecenben, az Arany Bika Szállodában lép fel, majd szeptember 3-án a VIII. Zsidó Nyári Fesztiválon, a Dohány utcai zsinagógában.

NEM BŰNCSELEKMÉNY(!)

❖ Az „Oláh Action” számítógépes játék súlyosan sérti az emberi méltóságot – alapította meg **Lenkovics Barnabás**, az állampolgári jogok országgyűlési biztosa és **Kaltenbach Jenő**, a nemzeti és etnikai kisebbségi jogi ombudsman. Álláspontjuk szerint az internetről letölthető számítógépes program, amelyben a játékosnak „Magyarországot kell megtisztítania a roma lakosságtól”, súlyosan sérti a roma kisebbség mint közösség, ezen keresztül pedig a közösség minden egyes tagjának emberi méltóságát. A rendőrség júniusban, több feljelentés nyomán eljárást indított az ügyben, a nyomozást azonban a múlt hónap végén – ügyességi állásfoglalás alapján – bűncselekmény hiányában megszüntette. Megállapításuk szerint az ügy „nem meríti ki a közösség elleni igazgatás törvényi tényállás elemeit”.

A Romaweb, az Új Néplap, az MTI, a TV2 az RSK, és a RomNet
cikkei alapján összeállította:

Paksi Éva

Július végén a Budai Park Színpadon a 100 Tagú Cigányzenekar szervezésében ismét megrendezték a nagysikerű Nemzetközi Cigánykarnevált, melyre az akkor még hivatalában lévő Mádl Ferenc köztársasági elnök és felesége, Dalma asszony is ellátogatott.

Felvételünkön a köztársasági elnök és Dalma asszony Buffó Rigó Sándor, Raduly József, R.Puj Brigitta és Suki András társaságában látható.

Fotó: Nyári Gyula

A hónap hírei • A hónap hírei

Dr. Pálfi Miklós

Heves, helyenként már-már indulatos vita kerekedett az utóbbi hetekben a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány (MACIKA), illetve a cigány tanulók közalapítvány által kezelt ösztöndíjai körül. A hercehurca azzal indult, hogy a kormányt ez ügyben képviselő Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium első lépésben kinyilvánította: a 2005/2006-os tanév első felére szóló 640 millió forintos összeget csak a jövő esztendő elején utalja át az közalapítványnak. A lépést **Göncz Kinga** miniszter azzal indokolta, hogy az ösztöndíjpályázat ügyében szabálytalanságok, sőt visszaélések (!) történtek az alapítványnál, s ezek tisztázásáig tartja vissza a minisztérium a pénzt.

Az intézkedés nagy tiltakozási hullámot váltott ki roma körökben. Az érintett diákok többsége ugyanis hátrányos helyzetű családban él, s számukra égetően fontos az a félévenkénti néhány tízezer forint is, amire ösztöndíjként számíthatnak.

Nem sokkal később azonban még ezt a szándékát is felülírta a tárca, és a miniszter bejelentette: az ösztöndíjpályázat teljes kezelését – a kiírást és a teljes lebonyolítást – magához vonja a hivatal. A minisztérium indoklásának alappillére továbbra is az, hogy – álláspontja szerint – az elmúlt esztendőben nem cigány, tehát erre a támogatásra nem jogosult diákok is bekerültek a kedvezményezettek közé.

A lassan hisztérikussá váló sajtóvitában előtérbe kerültek a politikai és az indulati motívumok, s a tények teljesen háttérbe szorultak. Az alábbiakban kizárólag az eddig mostohán kezelt tényeket szeretném egy csokorba fűzni, a teljes tisztánlátás kedvéért. Különösen fon-

A TÉNYEK BESZÉLJENEK!

tos ez azért, mert a minisztérium és a közalapítvány vitája egyáltalán nem új keletű.

A MACIKA létrehozásáról 1995-ben határozatban intézkedett az akkor hivatalban volt kormány. Az alapítványi célok megvalósítását, a törvényi szabályozás szellemében, 21 tagú kuratóriumra bízta. A kurátorokat az országgyűlés, az Országos Cigány Önkormányzat (OCÖ), valamint a kormányzat delegálta, delegálja máig. A tíz év alatt a kuratórium személyi összetétele alig változott, s a változások döntő része is a kormányzati, minisztériumi delegáltak körében történt.

A közalapítvány különösebb gondok és feszültségek nélkül tette a dolgát, egészen a 2002-es kormányváltásig. Az új kormány illetékesei először külön-külön, informális módszerekkel próbálták lemondásra bírni a kurátorokat, de eredménytelenül. Később az akkor frissen hivatalba került esélyegyenlőségi – tárca nélküli – miniszter, **Lévai Katalin**, érthetetlen és jogilag védhetetlen kísérletre szánta el magát. Levélben közölte a kuratórium elnökével, hogy az alapító képviselőjeként visszahívja hivatalából a teljes testületet. Hamar rá kellett azonban döbennie, hogy jogilag a helyzet nem ennyire egyszerű, s a kurátorokat a delegáló szervezetek kihagyásával nem igen lehet jogszerűen visszahívni. Azok pedig – néhány minisztérium kivételével – nem mozdultak, hivatalban hagyták a megbízottaikat. Az ügy akkor, látszólag, elülni látszott, de a hamu alatt tovább izzott a politikai parázs.

Így következett el 2005 tavasza, az idej támogatási szerződés előkészítése és aláírása a minisztérium és a közalapítvány között. Az áprilisban aláírt dokumentumban a kormány a közalapítványi feladatokra összesen 985 millió 500 ezer

forint kifizetését vállalta, kettős ütemezésben. Az első részletet, mintegy 344,9 millió forintot, május végén, némi késedelemmel, még átutalta a minisztérium. A második ütem, a vitatott 640,5 millió forint kifizetése július 20-án vált volna esedékké, amit azonban már, a fentiek szerint, megtagadott a minisztérium.

A szerződés a vitatott második részlet átutalásának feltételül szabja, hogy a kuratórium „a Támogató miniszterének egyetértésével kidolgozott új elvek (rászorultsági elv, gyermekek tanulását segítő mentorok alkalmazása, a tanulást ösztönző érdekek beépítése) alapján átalakítja ... ösztöndíjrendszerét, és ezt a Támogatóval külön megállapodásban rögzíti.” A kuratórium és a minisztérium közös munkabizottsága – amiben az Oktatási Minisztérium is képviseltette magát – április óta dolgozott a módosított pályázati rendszeren, s a tervezetet a július 6-ai kuratóriumi ülés tárgyalta volna meg. A kurátorok készen álltak az új ösztöndíjszabályzat elfogadására, hogy a támogatási szerződés szellemében, azt időben a miniszter elé lehessen tární. Az ülés napján azonban megérkezett **Göncz Kinga** levele, amely a 640 milliós második részlet visszatartásáról értesítette az ülésezőket. „... a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány által működtetett ösztöndíjrendszernél felforrósult, a pályázók jogosultságával kapcsolatos problémák miatt, ... az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium a ... Közalapítvány 2005. évi támogatásának második részét (640 millió Ft-ot) 2006 elején fizeti ki...”. A kuratórium, ezt olvasván, a tervezetet egyhangú szavazással levette a napirendről, s tárgyalásokat próbált kezdeni a partnerrel.

A minisztérium tehát az ösztöndíjak körül kialakult visszaélésekre hivatkozott. Nem árt azonban tisztázni ez esetben sem a tényeket. A közalapítvány munkatársai a tavaly őszi pályázatok feldolgozása során figyeltek fel arra, hogy több mint háromszáz pályázat az Országos Cigány Önkormányzat egyik munkatársa által aláírt ajánlással érkezett be, holott az OCÖ nem jogosult ilyen támogató igazolások kiadására. A kuratórium belső vizsgálatot rendelt el az ügyben, majd annak eredményeként büntető feljelentést tett. Bár a nyomozás még nem zárult le, már most biztosan kijelenthető: jogsértés a közalapítványnál nem történt.

A minisztérium visszatérően hivatkozik arra is, hogy „arra nem jogosult személyek” is részesültek ösztöndíj-támogatásban. Lefordítva ez annyit jelent, hogy nem cigány diákok kerültek a támogatottak közé. Nos, ez bizony megtörténhetett, s biztosan meg is történt. Mielőtt azonban még, ez ügyben, pálcát törnénk bárki felett, nézzük meg tüzetesebben: ki számít ma Magyarországon cigánynak? Az alkotmányos válasz az, hogy aki annak vallja magát. A származást és az etnikai hovatartozást vizsgálni, ezen felül, egyetlen hatóság vagy szervezet sem jogosult ma Magyarországon. (Csak a teljesség kedvéért teszem hozzá: nagy baj lenne, ha ez másként történné.) Az ösztöndíjpályázati kiírás éppen emiatt tartalmazza, hogy a pályázónak egy igazoló ajánlást is csatolnia kell, amit például helyi cigány önkormányzatok vagy roma civil szervezetek jogosultak kiadni – vagy jogosultak a kiadást megtagadni. Ha a jogosított szervezetek nem cigány diákoknak is adtak ki ilyen igazolásokat, formailag ezeket a kérelmeket is jogszerűekké tették. Kíváncsian várom, ha a minisztérium

majd tényleg a pályázatás lebonyolítására adja a fejét, milyen módszereket alkalmaz a nem cigány pályázók kiszűrésére.

De nézzük, mit is jelent a minisztériumi intézkedés, szigorúan jogi értelemben? Áprilisban kötött egy kölcsönösen kötelező erejű támogatási szerződés. Július 6-án a minisztérium egyoldalú nyilatkozattal jelezte, hogy a szerződésben foglalt átutalási kötelezettségét nem fogja időre teljesíteni, majd csak 2006 elején. Még akkor sem, ha a közalapítvány egyébként eleget tesz minden kikötött feltételnek. A minisztérium ezzel egyértelműen szerződést szegett! Később még durvábbat hibázott a kormányzserv, amikor elvonta a támogatás második részletét, mondván, hogy majd maga bonyolítja le az ösztöndíjpályázatokat. Tette mindezt úgy, hogy közben a továbbra is hatályos támogatási szerződést nem mondta fel, a közalapítvány pedig nem követett el mulasztást, sem szerződésszegést.

A jogi képlet azonban hiába látszik egyszerűnek: az egyik fél egyoldalúan és jogellenesen felrúgta a megállapodást, ezért konszenzus híján a másik fél bíróság előtt érvényesíteni jogosult az igényét. Itt egy kormányzati szerv és egy kormányzat által létrehozott közalapítvány vitájáról van szó, s ez fura, visszás helyzetet teremt. Meggyőződésem szerint ebben a helyzetben a tárgyalás a járható út, és visszatérés az áprilisban megkötött támogatási szerződés kölcsönös betartásához. Különösképpen azért, mert ez a történet nem a két vitakozó félről szól, hanem a magyarországi cigányságról. Az állami támogatás felfüggesztése, elvonása ugyanis nemcsak a MACIKA ösztöndíjprojektjét érinti, hanem a teljes pályázati rendszert.

A közalapítvány ebben az évben még nem tudott kiírni olyan pályázatot, amit az ideai állami támogatásból finanszírozhatott volna! Súlyos mondat ez az év második felében, augusztus elején! A támogatási szerződés értelmében, májusban átutalt első részletet ugya-

nis a 2004/2005-ös tanév második felének ösztöndíjai vitték el, a második részlet pedig már nem érkezett meg. A 2005 elején megjelent három pályázatra – közéleti képzésre, cigány jogvédő iroda működésének támogatására és kerti vetőmag biztosítására – a 2004-ről áthozott források biztosítottak fedezetet, a közalapítvány működését pedig a visszatérítendő vállalkozói támogatások befolyó törlesztéseiből lehetett biztosítani. Folyamatban van a Kulturális Alapra érkezett pályázatok feldolgozása, s az ott elnyert összegekre szintén a vállalkozói pályázat befolyó törlesztései jelenthetnek fedezetet.

Hiába vártak azonban ez idáig a cigányok és szervezeteik a közösségi ház-programok támogatására, vállalkozói pályázatra, a leginkább mezőgazdasági önellátást segítő megélhetési programra. Nem tudott kiírni a közalapítvány médiapályázatot, és csúszik az új tanév ösztöndíjainak meghirdetése is. Kérdés, hogy miként értelmezhető mindez egy olyan parlamenti ciklus idején, amelynek vezető kormányzati ereje egyébként

folyamatosan hangoztatja elkötelezettségét a cigányság integrációja mellett.

Ez az ügy tehát lényegesen bonyolultabb, mint két szervezet pusztán szerződéses jogvitája. Ezért van szükség konszenzusra, az álláspontok szakmai alapú egyeztetésére, amire a kuratórium teljesen nyitott. A jelenlegi huzavona ugyanis csak arra jó, hogy pénzügyileg ellehetetlenítse a közalapítványt, megkérdőjelezze a kuratóriumi tagok tisztességét, szavahihetőségét. (Arra gondolni sem szeretnék, hogy netán ez a kifejezett cél húzódná meg az események hátterében.)

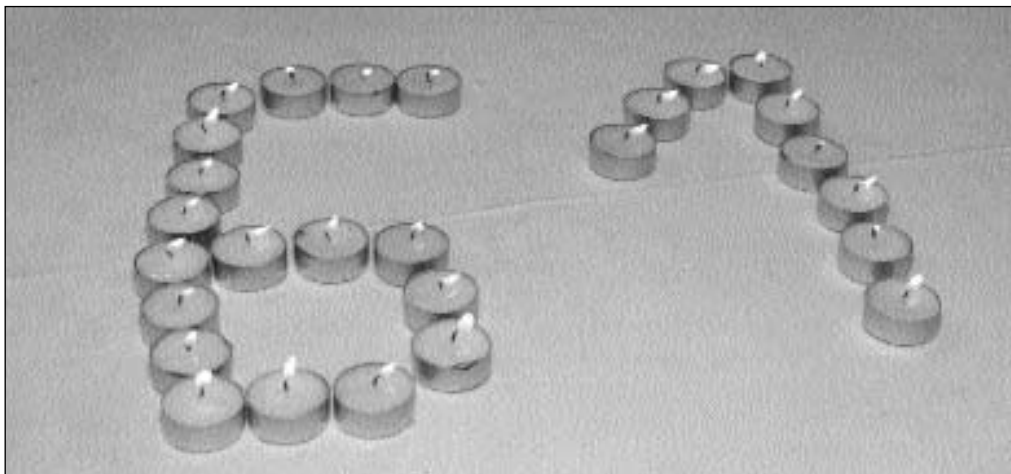
Ha viszont a központi költségvetés nadrágszínhúzásának esett áldozatul az ideai alapítványi támogatás, akkor azt őszintén meg kellene mondani. Nem elsősorban a közalapítványi kuratóriumnak, sokkal inkább a hazai roma társadalomnak.

Dr. Pálfi Miklós
A Magyarországi
Cigányokért Közalapítvány
kuratóriumának tagja

Az érintett diákok többsége hátrányos helyzetű családban él, s számukra égetően fontos az a félévenkénti néhány tízezer forint is, amire ösztöndíjként számíthatnak. A kép illusztráció. Fotó: LD archívum

A roma holokauszt 61. évfordulója

Göncz Kinga esélyegyenlőségi miniszter megemlékező beszéde a roma holokauszt 61. évfordulója alkalmából

*„Tisztelt Emlékezők!
Kedves Barátaim!*

A Magyar Köztársaság miniszterelnöke azzal bízott meg, hogy tolmácsoljam főhajtását és szóljak az ő nevében is. Nehéz úgy szólani, hogy se az emlékezés fájdalma, se a fogadkozás pátosza ne torzítsa el, ne vigye félre a gondolatot. Belelaptopoltam **Godfrey Hodgsonnak** a 20. századról összeállított dokumentumkönyvébe, a **People's Centurybe**. A kétszázvალაhányadik oldalon döbbenetes fotó. A képfelirat: **Gypsy children in Auschwitz – Roma gyerekek Auschwitzban**. Tizenegyen. Csontsovány kis csupasz futbalcsapat, az „Endlösung” második félidejében. Már nem volt idejük se összeöllelkezni, se szemtelen, csibészes mosollyal átkarolni egymás vállát. Ez a kis társaság, talán a Birkenau II/E csapata „oly korban élt e földön / mikor az ember úgy elaljasult, / hogy önként, kéjjel ölt, nemcsak parancsra...” People's Century azt jelenti, hogy Emberek százada. Auschwitz–Birkenauban

egyik napról a másikra az egész tábor eltűnt. Szó szerint: hült helyük maradt... A cigánytábor, 3000 lélek, 1944. augusztus 2-án az égbe ment. Kellett a hely az utolsó zsidó deportáltaknak. People's Century. Emberek százada. Hogyan is írta **Bari Károly**? „...ijedt szemeinkből hamuszürke holdak peregnek, fátylakká változunk, búcsúzó selymekké...”

A 20. század hosszú, megnyújtott árnyéka rávetül a 21.-re is. Kérdés, hogy átléphetetlenül-e? Érdemes csendben lehajtani a fejünket az áldozatok előtt, és azért is, hogy szemünk végigkísérje azt az árnyékot, mely átnyúlt a vész-korszakon, a fájdalmakat elfojtó és a romák társadalmi felemelkedésének ígéretét fekete vonatokon utaztató államszocializmuson, át a rendszerváltáson. S hogy ma mi a helyzet? A kopogós tények ismertek, napestig sorolhatnám. Egy roma fiatalnak hatszor kevesebb az esélye, hogy középiskolába jusson és ötvenszer kevesebb az esélye, hogy felvegyék az egyetemre, mint egy nem romának. Egy reprezentatív kutatás szerint a megkérdezettek 63,6 százaléka, csaknem kétharmada nem fogadna el roma munkatársat. A romák átlago-

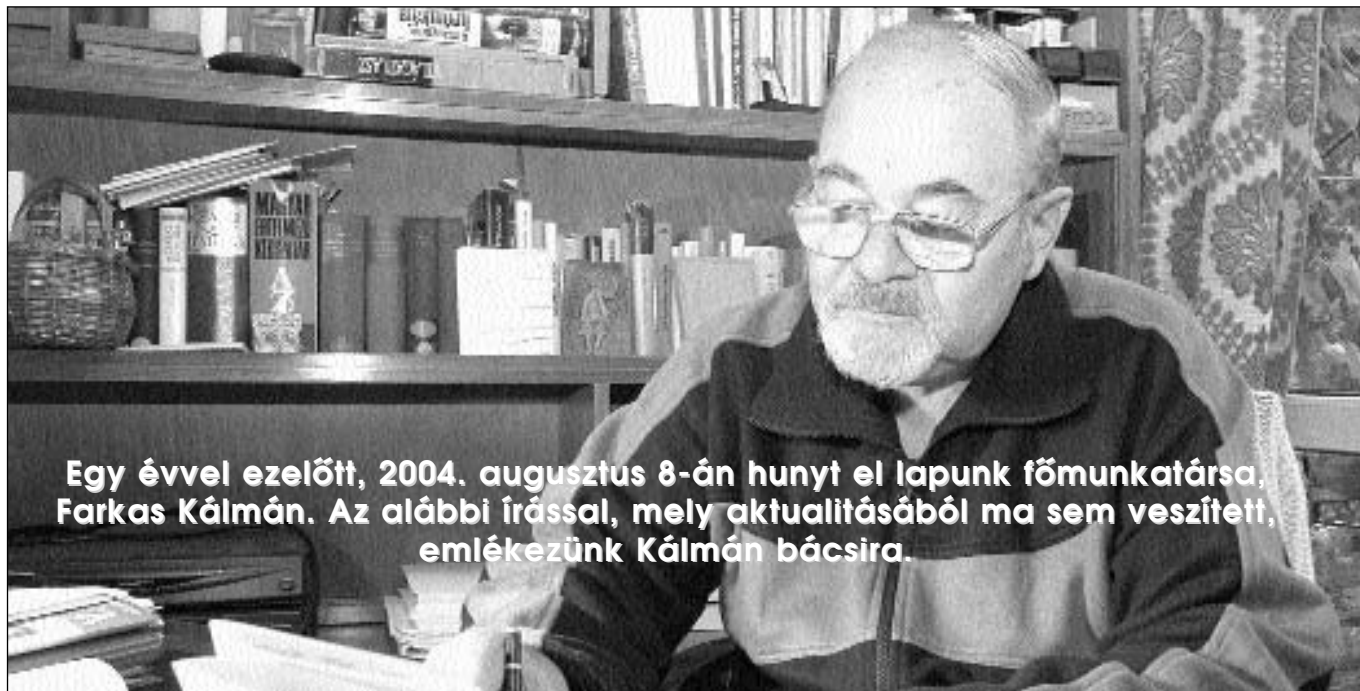
san 10 évvel kevesebbet élnek, mint a nem romák. Az adatokon és tényeken ott az árnyék, de nem beszélnek vissza úgy,

mint a hétköznapiak, amelyek indulatosabbak, türelmetlenebbek és sokszor megalázóbbak. Azt hiszem, mindez évtizedekre való programot ad valamennyiünknek. Valahogy úgy kéne beszélni, hogy ne a szellemi restség és a fizikai bénultság, hanem a tehetség, az akarat és a tenni tudás diktálja a tempót. Valahogy úgy kéne beszélni, hogy ne csak a remény, hanem a valódi teljesítmény, a közösen létrehozott valóság jelentse a mércét! Valahogy úgy kéne beszélni, hogy ez a hosszúra nyúlt árnyék egyszer s mindenkorra átléphető legyen. Nincs sok idő. Lehet csak azért is, lehet az ország érdekében, de lehet önbecsülésből vagy akár egy archív fotó miatt is.”

Göncz Kinga
az OCÖ székház előtt koszorúzott.
Fotó: Nyári Gyula

Értetek kiáltok

Egy évvel ezelőtt, 2004. augusztus 8-án hunyt el lapunk főmunkatársa, Farkas Kálmán. Az alábbi írással, mely aktualitásából ma sem veszített, emlékezünk Kálmán bácsira.

„Olykor, csalatott álmaimban visszamenekülök gondtalan csóró gyermekvilágomba, s lesem-várom, mikor tűnik már fel a sarkon, a gledicsiabokrok mögül anyám törekeny madáralakja. Hátán a batyuval rekedtre kiabálta magát a kilométereken elnyúló, lusta város elviselhetetlenül forró utcakövein, hogy a cselédeknek szánt olcsó gúnyáért az összekuporgatott fillérekből kenyér, szalonna, dinnye kerüljön asztalunkra. Nem láttam én akkor anyám ezüstösen csillogó hajszálai között a patakzó verítéket, csak az arcán átsuhanó mosolyt, amikor a kiskapu előtt keresztbe font lábaim közé vettem a dinnyét, s ő megkönnyeb-bülten kuporodott mellém a fűre, s hosszan elnézte, hogyan csillapítom éhségemet.

Olykor visszamenekülök a vacsorát kínáló eperfák árnyéká-ba, s újra szedem az országút kövére hulló keseszinű ízletes cse-mege szemeket a zománc kaszrojba. Fogaim között ropog a megvizezett kristálycukros kenyér, s bejárom a Csisznyi-kő zegzu-gait, sétálok a Kígyó utcán, s bepillantok Dada Jancsiék zsákkal lefüggönyözött kunyhójába, Pöre Janiékhoz, ahol a földre terített szalmaágyon egymás mellett hűsölnek a gyerekek.

Homlokom közepén rasszjegy díszlik, melyet vállalok, vise-lek, s bár Ökrös Mari óvott, védett, hogy elkülönítsen fajtámtól a cigány telepen, talán mert egész életén át kénytelen volt elszen-vedni a másságot, s emiatt kellett járnia a tövises megaláztatás poklait. Soha nem dicsekedtem, de egy pillanatig sem tagadtam, hogy apai szép őseim vitéz nagybányai Horthy Miklós őfőmél-tósága, Magyarország egykori kormányzója Tiszaroff melletti bir-tokán Kakat-pusztán voltak uradalmi kovácsok: és a szép egyenes szálú fehér bajuszú Ökrös nagyapám palóc földről vándorolt csa-ládjával az Alföldre.

Olykor megkérdezik a cigányok: Kálmán bácsi! Miféle ci-gány maga? Szégyellem, mert nem tudom. Csak érzem, sejtem, hogy ősiségemben az oláhcigány-vér keveredik a romungróval. Valamikor az üldöztetés viharaiiban sok ezren elveszítettük a nyel-vet, mely összeköt, összekapcsol valamennyiünket, hirdelve egy töről fakadásunkat, azt, hogy egy közös törzsnek a gyermekei vagyunk, akik közé az évszázadok ördögi hatalma bizalmatlansá-

got, konkolyt vetett. Ezért kiáltok: ne engedjete a kísértésnek, az álságoknak, az éket verőknek most, amikor végre kedvez a kor, hogy egymásra találjunk, s visszaszerezzük a már-már pusztuló, ám makacs, kitartó véreink legjobbjai által táplált, felemelt, ki-bányászott anyaságunkat, születésünket: a bölcsőt, amely fölött cigány ősanyánk meséit, dalait hallgatjuk. Századokon áttörve élesztik a tüzet, szítják a parazsat, nem engedik kialakulni a lán-got. Ez a perzselő láng bizonyítja élni akarásunkat, életképes-ségünket, megsemmisíthetetlenségünket a legádázabb emberte-lenségben, a legmegalázóbb cigányellenességben is.

Nagylelkűséget csak azokkal szemben érzek szívemben, akik emberként fogadnak el és soha nem hangoztatják ki is vagyok, talán éppen azért, hogy érzékeny lelkiütem ellen ne vétsenek. Én mindig megérzem, hogy ki van ellenem: gesztusban és szemvil-lanásban, elejtett szóban és mozdulatban vibrál a felém áradó antipátia, a taszítás, a gyűlölködés szelleme már már beteges érzékenységünket évszázadok kitesztettségének kövei csiszolták: de vajon ki mondja meg nekem, meddig sújt még bennünket a belső megosztottság, mely átokként ül lelkünkön, s szinte képte-lenek vagyunk megszabadulni a Gonosztól?

Értetek kiáltok! Így kegyetlenül nehéz lesz fejünket felemel-ni, a fény felé fordítani, hinni is, és elhittetni a Világgal, hogy mint minden más nép, mi is képesek vagyunk mindenre, és csak hamis próféták hirdetik, hogy genetikailag alkalmatlan a cigányság az együttlétre, a társadalmiságra. Generációk szenvedik az egymás ellen feszülő izmusok viaskodását, s remegve figyelik, hogyan söpör végig hullámként az országon a cigányüldözés.

Éjszakákon állnak őrséget a falvakban a putrik előtt, mert génjeikbe oltották: ne higgy, ne bízz, hiszen annyiszor meg-csalattál. Alantasnak ítélt vérünk-sellemünk névtelenül szállt a fellegekbe a gázkamrák kéményein a náci ideológia iga-zolásaként, de megbélyegzettként tartotta nyilván másodosztályú állampolgárként a cigányokat a bolsevik diktatúra is."

(Részlet az *Értetek kiáltok* című írásából)
1992. április

Álom az álomban

A rendszerváltás óta, de különösen az utóbbi 3 évben, nem csak a szex boltok, az ilyen-olyan választások, leváltások, felfelé bukások, titkos és még titkosabb ügyek, gátlástalan hülyékből lett milliomosok, légből és haszonlesésből alakult roma és magyar szervezetek, lebukott rendőrök, árvizek, bombariadók, közbeszerzési balhék, tehetségtelen kitüntetettek, média sztárok, elmebajosok, prostituáltak, álcigányok, áltörvények, álproblémák, álfelekezettek, áldiplomások, álpolitikusok, álsaládok, álszerelmek és valós szenvedéstörténetek száma nőtt meg, de az „álomfejtőké” is! Tele velük az ország, tele velük a Kossuth tér...

Az egyik álomfejtő jobban tudja még nálam is, hogy tegnap éjjel mit álmodtam, vagy mit kellett volna álmodnom, mint a másik! Egyesek olyan bátrak, mint amilyen **Freud** sosem volt, pedig ő az életét tette rá az álomfejtésre: míg a mai „álomfejtők” gázárakat emelnek, hókuszpókuszolnak, és páff!, máris tele a zsebük lóvéval: tulajdonjogi és részesedési szerződések igazolják, hogy milyen nagy pénzügyi zsenik, csak az ország nyög, mint az állat a terhek alatt és az ígéretések miatt. Most mit mondjak? Az ígéretés, épp olyan nagy üzlet, mint az álomfejtés. Az ígéretéseket jól ismerjük, kívülről fújuk valamennyit! De mi az álom, mi az alvás, mi az álomfejtés?

Az álom **Hark H.** szerint: „egyéni életesemények, élmények, amelyek hosszabb távon is hatnak, és ilyen formában jelennek meg.” Szerintem jóval több ennél, de most nem fogok vitatkozni vele. Az alvás megváltozott tudatállapot – mondja, és ezt én is tanúsíthatom. Olyan, mint a szerelem, amit nem irányíthatunk, tehát nem is tehetünk róla. A tudósok megállapították (vagy, megálmodták?), hogy életünkben csaknem 160.000 órát alszunk és ezalatt kb. 100.000 álmodunk. Szerintük mindenki álmodik, csak sokan nem emlékeznek az álmaikra. Épp úgy, mint az ígéreteikre, az adók befizetésére, vagy a luxusvillákra összekapart pénzek származási helyére, eredetére! A művészek az egész emberiség értékévé formálhatják álmaikat. (Igaz, ezért a kiadók, a színházak, a menedzserek, az állam gyakran elfelejt fizetni a művészeknek...), szebbé téve a világot. Bár, hogy mi a szép, mi az értékes, mi az igaz, az attól is függ, hogy jobbról, vagy balról nézi-e a választó a világot. Egy japán költő belülről, önmagából nézte a dolgokat: egyszer azt álmodta, hogy ő egy pillangó. Amikor felébredt elgondolkodott, hogy ő vajon nem egy pillangó-e, amely most azt álmodja, hogy költő...

Az álmodó személyisége, tapasztalatai és aktuális lelki, szellemi, fizikai állapota döntően befolyásolhatják az adott álomhoz való viszonyulást. A viszonyításra jó példa, amit **Szánkai Géza** írt valahol: „vegyünk például egy rubensi alkatú meztelen nőt (mondjuk engem, aki olyan szép vagyok meztelenül, mint az igazság, már ha szereti valaki a kerek mondatokban megfogalmazott igazságot...), amint éppen beleharap egy almába. Milyen más érzésekkel álmodja ezt egy szakállas naggyooooon férfi, vagy egy tüzes, spanyol matador, aki nem bír a bikával egy rossz éjszaka után, vagy egy pedofil, vagy egy csontos, humortalan nő...), és az almában lévő kukac.”

Azt gondolom, hogy 66-os IQ-val is jól érthető, hogy álmodni nem bonyolult művelet, viszont megmagyarázni az álmokat nehezebb, mint a bróker botrányt, vagy a halódó magyar ipart és mezőgazdaságot. Az álmainkhoz uraim és hölgyeim, már rafinált mesterember kell! Egy ál-álomfejtő, egy ál-Merlin... A cigányok álmaihoz meg úgy tűnik elég egy miniszteri tanácsadó hatszámjegyű fizetéssel a semmiért, vagy egy tanulatlan, de fifikásra maszkírozott, egzotikusnak nem nevezhető álomzsonglőr, mond-

juk olyan, akinek fogalma sincs mi az állítmány, mi az alany: de azt hiszi magáról, hogy a magyarországi cigányság nevében négyszemközt találkozára hívhatja a miniszterelnököt, mert nem tud aludni Kiskuncigányhalasfalván a szalmazsákján. Ezeket az „álomfejtőket” én nem választottam meg! Nem hatalmaztam fel őket arra, hogy képviseljék az érdekeimet, ahogy más romák sem, Soprontól, Nagykanizsáig! Ők koronázták meg saját magukat, nyelvük alá pénzt a pártjuk dugott, így érthető, hogy nem azt a nyelvet értik és beszélik, mint mi! Hát akkor mit keresnek ezek a cigány tömegek élén?! Aki tudja erre a jó választ, az nyugodtan hívjon fel a **06-20/317-35-34-es** telefonszámon, szívesen végig hallgatom! Addig is itt küldöm megfejtésre az álmomat, a se nem szép, se nem okos vezetőknek, hátha csoda történik az agyukban!

– Álomban egy óriási, vérvörös paradicsomban ültem, amire **Kósáné Kovács Magda** kitűzte a nemzeti színű lobogót: Éljen az Unió!, felkiáltással.

– Éljen! De a forint megmaradhatna! Nem kell nekünk az euró... – mondtam.

– A forintnak semmi értéke! – válaszolta.

– De hát a múlt... Az önállóság... Nagyjaink, **Kossuth, Petőfi, Széchenyi**... – dadogtam.

– Na, látod, ők is meghaltak, a forint is meg fog! – jelentette ki és elvágtatott nyugat felé.

Ekkor **Magyar Bálint** oktatási miniszter telepedett le mellém és arról kesergett egy sort, hogy megbukott az érettségi vizsgán, és büntetésből beparancsolták a hátrányos helyzetű cigánygyerekek közé egy felzárkóztató osztályba, ahol olyan sokkot kapott a huzattól, hogy még mindig nem tudja eldönteni, hogy szegregáljon-e, vagy integráljon, de majd megkérdezi kezelő orvosát vagy gyógyszerészét.

– A cigányokat kérdezd meg Bálint! Ők csak jobban tudják nálad, hogy mi lenne jó nekik – javasoltam.

– Egyszer megkérdeztem. Azt mondták, hogy a kekiszínű egerek megeszik a tigriscsíkos házi macskákat... Vagy valami ilyesmit. Én nem értek cigányul! – sóhajtott és elindult megkeresni a 4-es Metró-t meg **Demszky Gábort**, aki már megint Horvátországban kavarta a port, párt, pirt...

Aztán le kellett ugranom az óriás paradicsomról, mert **Kóka János** gazdasági miniszter magánrepülőgépe belecsapódott. Kártérítést persze nem fizetett (na, most én is feljelenthetném az országot, mint a Zámolyiak anno...), de (fájdalomdíjként) azzal kárpótolt, hogy elárulta, hogyan nyerhetek meg egy 700 milliós fejlesztési pályázatot csont nélkül. Sajnos a trükköt elfelejtettem, mert álomban újabb álmod láttam. A Talmud szerint, az álom az álomban, meg fog valósulni! **Orbán Viktort** láttam győztesen: előtte kalap levéve állt az MSZP és az SZDSZ vezérkara, és kórusban, mint az egyszeregyet, felmondták a Viktortól jól megtanult leckét, nemzetegyesítésről, gazdaságpolitikai fordulatról és az általános szemléletváltás fontosságáról...

Egyesek odáig mentek, hogy beigérték támogatásukat, ha Orbán Viktor Tusnádfürdőt szeretné az ország új fővárosának.

– Ez butaság! – legyintett Viktor – jó nekünk továbbra is Budapest.

De **Gyurcsány Ferenc** ebben a pillanatban olyan dührohant kapott, hogy ripszropsz újabb négyszer 40 milliós sms kampányba kezdett, amire az MDF és az SZDSZ újból kéz a kézben hördült fel! Ezen **Dávid Ibolya** mélyen elgondolkodott és feltette a kérdést, hogy most mi van?! Kormánypárti-e az SZDSZ, vagy ellenzéki? Az SZDSZ vállat vont és hallgatott. Zenét hallgatott: cigányzenét, ami arról szólt, hogy tudjuk már

hová megy a lóvé a telepfelszámolások helyett... Lálálá sms, lálálá kampány...

Göncz Kinga úgy megsértődött a dalt hallva, hogy kikocogott a Kossuth térre tüntetni, (Na, és? Orbán Viktor focizik, **Dávid Ibolya** meg átúszt a Balatont, Göncz Kinga kocog, én meg fál-labdázom...), azt követelve, hogy a roma ügyek azonnal kerüljenek ki az ő fennhatósága alól! Ezért a rendkívül józan megmozdulásáért a miniszter asszony elnyerte a romáktól a „tiszteletbeli cigány” címet, és **Farkas Flórián**, 777 ezer cigánnyal együtt eljárta a rókatáncot örömeiben. Majd meghívta Göncz Kingát egy jó romás lecsós nokedlire Szolnokra. A lecsót **Teleki László** és **Horváth Aladár** szolgálta volna fel, de sajnos **Kolompár Orbán** megette az egészet: viszont **Zsigó Jenő** elénekelt a cigányhymuszt, és megmutatta mindenkinek a Nobel Béke-díjat, amit tegnap vehetett át **125 éves munkásságáért**... Ez annyira meghatotta **Lampert Mónikát**, hogy azonnal felvásárolta a naiv festők képeit a Roma Parlament Galériájából és szétesztotta (a szeretet

jegyében) a rendőröknek. Majd elrendelte (ki tudja milyen jogon), hogy **Rácz Jenő** egészségügyi miniszter, „cigány vagyok jól élek, az egészségügytől nem félek!” feliratú pólóban köteles megjelenni, mandátuma lejártáig, földön, vízen és a levegőben. Erre a cigányok örömmujongásban törtek ki, és amikor megjelent a **Magyar Irtó** játék az interneten, ők voltak az elsők, akik a játék betiltását követelték. Sajnos a cigányok tiltakozása nem járt sikerrel, mert a jelenlegi jogszabályok szerint a Magyar Irtó játék nem számít bünténynek... És mielőtt fajtám gyászba borult volna a magyar testvérek miatt, felébredtem. Ittam egy török kávé, és bekapcsoltam a rádiót. Mit ad Isten, éppen a törökországi robbantásról beszéltek. Jézusom! – gondoltam, miről fogok én álmodni az éjjel?!! Terrorizmusról, hastáncoló bankárokról, vagy, hogy miért éppen a választások előtt pár hónappal került kézre Varga Tamás?! Á, nincs az a pénz, amiért ma éjjel lefeküdnék aludni! – döntöttem el végül...

Szécsi Magda

Augusztus 20. alkalmából rendezett díjátadó ünnepségén Súlyom László köztársasági elnök felkérésére Göncz Kinga miniszter és Dr. Bozóki András, a nemzeti kulturális örökség minisztere kitüntetésekkel adta át. Szombaton állami kitüntetésekkel adta át Súlyom László is.

Göncz Kinga az ünnepélyes köszöntő után – miniszteri előterjesztésre – a Súlyom László köztársasági elnök által adományozott állami kitüntetésekkel – Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje (polgári tagozat), Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt (polgári tagozat), Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt (polgári tagozat), Magyar Köztársasági Bronz Érdemkereszt (polgári tagozat) – adta át augusztus 20-án alkalmából. Göncz Kinga miniszter köszöntő beszédében elmondta: a kitüntetettek kimagasló szakmai, társadalmi feladatokat végeznek, leginkább a kisebbségek, a betegek, az elesettek megsegítésére, vagy kimagasló szellemi tevékenységgel, művészeti értékekkel járulnak hozzá az ország fejlődéséhez. A díjátadó ünnepség után Teleki László politikai államtitkár köszöntötte a díjazottakat, majd mondott pohárköszöntőt.

A Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt (polgári tagozat) kitüntetését vehetett át: Axtom-Vargáné Kállai Fatime, a Közéleti Roma Nők Kelet-magyarországi Egyesülete projekt asszisztense a roma integráció érdekében a civil szervezetekkel történő együttműködéséért, a hátrányos helyzetűekkel, elsősorban a romákkal kapcsolatos programok eredményes megvalósítása területén kifejtett kiemelkedő tevékenységéért; Berkó Lajos, az ördi Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke a roma foglalkoztatás, az oktatás és kultúra területén a helyi roma társadalom felemelkedésének szolgálatában végzett kiváló munkájáért, a közmunkaprogram területén kifejtett eredményes tevékenységéért; Danyi Béla, a hangonyi Kisebbségi Önkormányzat elnöke a hátrányos helyzetben élő roma emberek segítése, életminőségük javítása, az előítéletesség elleni küzdelem területén kifejtett érdemei elismeréseként; Kókai József klarinétművész, a Kalyi Jag Roma Nemzetiségi Iskola zeneművészeti tagozata oktatója a hazai és nemzetközi viszonylatban a zenekultúra terjesztése, a muzsika és a művészetek tanítása, a magyar kulturális értékek bemutatása érdekében kifejtett kiemelkedő munkássága elismeréséül; László György faragó művész a roma kultúra és a művészetek terjesztése, az ősi mesterség, a hagyományok ápolása, a fiatalok szemléletformálásában kifejtett példaeértékű munkásságáért; Pecsek Lakatos László jazz előadóművész a zenekultúra, a zeneművészet, valamint a romák társadalmi integrációja érdekében kifejtett kiemelkedő tevékenysége elismeréseként.

Dr. Bozóki András, a nemzeti kulturális örökség minisztere pénteken az Iparművészeti Múzeum aulájában adta át állami kitüntetésekkel és szakmai díjakat a nemzeti ünnepünk alkalmából.

A Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt kitüntetésben részesült: Oláh Ernő csellóművész, több évtizedes előadói tevékenységéért,

A Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt kitüntetésben részesült: Balázs Elemér előadóművész, jazz-dobos művész tevékenységéért. Horváth Gyula a Honvéd Együttes primása, a 2004. évi Vonópárbajon elért sikeres eredményéért. Horváth Rudolf zenész, határainkon túl is elismert cigányzenei tevékenységéért. Horváth Zoltán primás, a cigányzenei hagyományok megőrzéséért, továbbfejlesztéséért. Kecskés Sándor szórakoztatózenész, a cigányzene hazai és nemzetközi megismertetéséért. Maka Gyula zenész, a 100 tagú Cigányzenekar szólamvezetői tevékenysége elismeréseként. Páva János népdal és magyarmótá-énekes, a dal- és néptáncok terjesztésében elért hazai és nemzetközi sikereiért. id. Rácz László a 100 Roma Virtuóz Kulturális Egyesület szólamvezető zenész oktatója, a cigányzenei kultúra megismertetéséért és elismertetéséért végzett munkájáért. Szegfű Károly Lajos zenész, csellista, a cigányzene magas szintű terjesztéséért, népszerűsítéséért.

Miniszteri Elismerésben részesült: Farkas István hangszerkarbantartó, a romakultúra megismertetéséért, terjesztéséért és önzetlen támogatásáért. dr. Bozóki András miniszter a „Megasztár” című tehetségkutató versenyen elért eredményeiért Miniszteri Elismerésben részesíti: Tóth Veronikát, Oláh Ibolyát, Gáspár Lászlót, Molnár Ferenc „Caramel”-t, Palcsó Tamást, Tóth Gabriellát.

Állami kitüntetésekkel adta át Súlyom László is. A Magyar Köztársaság Érdemrend Tisztkeresztje (polgári tagozata) kitüntetését adományozta: Babos Gyula gitárművésznek, az Magyar Tánc- és Zeneművészek Szövetsége Kőbányai Zenei Stúdió igazgató-helyettesének, zeneitanárnak. A magyar jazz-művészetben végzett, külföldön is elismert előadóművész tevékenységéért, művészetoktatói munkásságáért.

A Magyar Köztársaság Érdemrend Lovagkeresztje (polgári tagozata) kitüntetését adományozta: ifj. Boros Mátyás hegedűművésznek, újságírónak, művészeti koordinátornak, az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium tanácsadójának. A roma és a magyar zenei kultúra magas szintű terjesztéséért, sokoldalú, kimagasló művészi tevékenysége elismeréseként.

Évfordulók – események

A Nemzeti Galériában több mint háromszázezren keresték fel minden idők legteljesebb **Munkácsy-kiállítását**, megdöntve ezzel a magyar alkotók mindeddig mért közönségcsúcsát. Az aukciós házak legutóbbi árverései igazolják: a közfgyelem ismét a magyar festészet 19. századi realiztikus-naturalisztikus zsánerképeire irányul. Mi magunk is szeretnénk felidézni a kor egy kirobanóan tehetséges alakját, idősebb **Vastagh Györgyöt**, aki éppen százötven évvel ezelőtt fejezte be müncheni tanulmá-

Vastagh - Önarckép

nyait az ottani festőakadémián.

Tíz évvel volt idősebb Munkácsynál és huszonkét évvel élte túl. Szegeden született 1834-ben s Budapesten halt meg 1922-ben. Ami e két évszám közé esik, az egyik legtermékenyebb magyar festőművésszé avatta.

Életpályája is érdekesen indul, egyike azon tizenéveseknek, akik életüket is odaadnák hazájuk szabadságáért. Vastagh 1849-ben, alig tizenöt évesen a honvédsereg harcosa. A temesvári csatában orosz hadifogságba jutott, s a bukás után évekig egy asztalosműhelyben dolgozott. (Munkácsyt tizenegy éves korában adta a gyámja asztalosinasnak. Ez érdekes következtetésekre vezethet a faművesség és a festészet kapcsolatáról. Miként az is, hogy mindkettejük tehetségét egy-egy hazánkban élő német nemzetiségű festő fedezte és karolta fel. Munkácsyt **Fischer**, Vastaghot **Gerstemberg**.)

– Nekem nem voltak protektoraim – panaszkolta fel 1914-ben a **Lyka Károly** szerkesztette

Művészet című folyóirat, vele készített interjújában. A saját útját kellett járnia, ami szó szerinti országjárásokban öltött testet. A kor szaporodó polgármagypolgári szalonjai – idehaza, de külhonban is – nagy számban formáltak igényt az általuk idealizált, romantikusnak hitt „népi élet” eseményeit közvetítő festményekre. Vastagh György, aki bejárja Erdélyt, de tesz utakat a balkán tájaira, s Itáliába is, a jellegzetes népi alakok mellett felfedezi magának a mások által megvetett cigányságot is. Életük szépségeit és néhány keserű pillanatukat rögzíti vászonra, persze – a szó igazi értelmében – szalonképessé festve.

Valóban idilli képek ezek, s hamsak, hisz nem a lényegről: a kiszolgáltatottságról, a reményvesztettségéről szólnak (igaz: ez a művészeti törekvés akkoriban még sehol nem nyert teret, terepet). Vastagh képei mégis fontosak. Olyan alkotások, amelyek a cigány arcvonások szépségét a kiállítótermekben mellettük függő mestertemberek, de a hírességek, akár grófok és hercegek armáisaival is egyenértékűvé teszik. Olyan mélyen humánus alkotások, amelyek képesek a rokonszenv felkeltésére azokkal kapcsolatban, akik mellett egyébként az utcán a szájtátó közönség tagjai leszeggett fejjel, riadtan nap mint nap elsietnek. Akiknek tekintetét nem, hogy tanulmányozni, észrevenni is restek. A szalmakazal tetején, hegedűjén gyakorló, átszellemült arcú cigányfiú (Hegedűs), a szalmakunyhó előtt ücsörgő, tűzilábost kevergető ci-

gány asszony, s a tűz mellett ábrándozó kislány (Készül a vacsora), az echósszekér mellett kétségbeesett cigány család (Kimúlt a ló), egy-egy padon ülő, elmerengő, vagy csevegő roma lány (Várakozás, Beszélgetők) részvétet és együttérzést váltottak ki. Miként a többi kép is. A Havasi cigányleány, a Cigány nő és a Cigány pár 1871-ben, a Román cigányné, A török cigányok, a Gombaszédő cigánynő, A romok között tanyázó cigány család, és a Lakodalmi menet 1872-ben, a Cigányleányok, A gombázó cigány család, a Cimbalmozó cigány és a Fonó cigány nő 1873-ban, a Havasalföldi cigánylány 1874-ben, a Pipázó cigányné 1876-ban készült. Utóbbi képek közül jó néhány megjárta a bécsi kiállítóter-

a Hegedűs-nemzetségtől származott, édesanyja **Hegedűs Katalin** volt.)

Budapestre költözésekor már európai híru volt, s azt is megengedhette magának, hogy önértedteskedjen. Egy interjúban megemlíti: „Egy ösztöndíjat, ami akkor ugyancsak tekintélyes összeg, kétezer korona volt, visszautasítottam. **Schwarzenberg herceget**, Erdély katonai kormányzóját festettem le. Erre adták a díjat. De hát nem fogadhattam el, mert az osztórák kormány küldte. Ők ugyanis elfelejtették, illetve nem tudták, hogy negyvennyolcban Perczel és Kmetty alatt harcoltam. Én azonban nem felejtettem el.”

Továbbra is arcképfestéssel foglalkozott. **Kossuth Lajos**, **Szjligeti Ede**, **Király Pál**, **Jó-**

Vastagh - Kimúlt a ló

meket is, sőt, akad közöttük nem egy, amelyet a császárvárosban zajlott világkiállításon aratott nagy sikerét követően, egyenesen ottani megrendelésre festett. Cigány tárgyú képei sokaságát látva **Vacarno**, a híres bécsi művészetkritikus egyenesen „cigány **Rubens**”-nek (egy másik írásában „cigány **Raffaello**”-nak) nevezte. Vastagh természetesen nem volt cigány. (Bár, ha hinni lehet abban, hogy a magyar vezetéknevek 14–16. századi kialakulásakor azok kapták a **Hegedűs** nevet, akiknek volt valami közük a hangszerhez, lehet, hogy mégis csörgedezett valamelyik igen távoli őseben némi cigány vér is. Anyai ágon

József főherceg, **Klotild főhercegnő**, **Deák Ferenc**, **Damjanich** özvegye és mások portréit készítette el, de ő alkotta meg a budapesti Operaház **Bacchus**-freskóit is.

Amikor a nyolcvanadik születésnapján pályatársai egy tiszteletére rendezett fogadáson köszöntötték, „a megilletődéstől reszkető hangon jelentette ki, hogy több mint félszázados művészi munkásságával mindenkor csak hazáját akarta szolgálni, s nemzetének a dicsőségét akarta öregbíteni.” Mi most, elsősorban a cigányoknak tett szolgálatára emlékezünk és emlékeztetünk.

– Hegedűs Sándor –

Án dă án – sjé o foszt

Lu Lume-cára Galéria máj mult dă tri szută dă ezără dă om lu kutăta szusz, pântru hăl máj máré árătălă dă fiscsălă lu **Munkácsy**, sã ásá máj mulc or foszt ákulo, kum lá ákár sinyé ált. În kãs hungyé vingyé formé, áje zísé, kit: aminyi járă pã ungur fisto szã ujtă máj bényé, sinyé în 19. század or fâkut formé, sinyé sjé âj ânume or fiscsit. Sã noj ávény dăgînd szã gângyiny

Vastagh - Önarckép

înnápoj pã om káré farcsé mîndru o lukrát, pã máj bătîrn **Vastagh György**, sinyé bás dă o szută sã sins zesé dă ej o szfârsît iskuláj în mûnchen sjé o foszt ákulo iskulă hăl máj máré.

Ku zesé ej o foszt máj bătîrn dăkit Munkácsy sã ku daăzãs sã daă dă ej o kusztát máj mult dăkit jăl. Szegeden o ánusztkut în 1834 sã în Budapest o murit în 1922. Sjé o foszt întri daă eji escse, áje lukru pã hăl máj máré fisto o fâkuta pã jăl.

Nyis kusztuj nu sz-o kizdilit dă tată zî, zesé sã dă kit ej o foszt, kînd sã kusztus ár fi dát pântru szlubuzálás lu lume-s. Vastagh dă zesé sã dă opt ej o foszt, în 1849 kînd szã luptă în kătányijé. În luptă lá temesvár uroszu o dusza în csémicã, sã pînă nu sz-o szfârsît luptălă jăl ku ljemnyé lukrá. (Pã Munkácsy zesé sã uná dă ej o foszt

kîn l-or dát pã lukru, sã pã jăl szã lukré ku ljemny. Áztă âj dă înmirát, ljemnyé sã fiscsălă. Sã áje âj dă înmirát, kit pã kicsis doj on fisto dă nyémc jo ázsutát. Lu Munkácsy **Fischer, lu Vastagh Gerstemberg.**

– Jo nu ám ávut ázsutorj – szã milá în 1914 în ujság lu **Lyka Károly** lu káré áje o foszt numilje, Mûvészet. Pã áluj káljé o trăbujit szã mergă, sã ânume în lume ánasztră mirzse áise-ákulo. Sinyi máj bényé kusztă áise sã în cãrá áje áve dăgînd kit áfelá for-

mé szã pujé pã fál, pã káré formé lu aminyi kusztus szã vi-
gye. Vastagh György pã mult lok o foszt, nu csár în l u m e ánasztră, dá sã în ált, sã l â n g â aminy jăl szã ujtă sã pã bájási. Sjé o foszt în kusztulji mîndră sã sjé o foszt gro sã pã áje o fiscsit, ásá kît ákár sinyé szã pacsé szã ujcse pã jé. Ánume mîndră âsz pã jé sã ásá nu âsz ânume, kã nu szã vegyé pã formă sjé máré csin sã ámár áré. (Âj ânume, kã áztă inká átunse în nyikére nu o foszt ásá.) For-

milje lu Vastagh sã ásá ro bényé âsz kã jescsé. Áfelá lukru âsz escse, hungyé bényé szã vegyé ubrázu álu bájási sã escse lăngă ákár sinyé âsz âs sztă loku. Ásá

mîndru âsz formi escse, kit aminyi pacsé szã plásé pã jé, sã átunse kînd mágá în zîljé dă zîljé pã uljicã jîj frikă dă jé, fuzsé dălă jé. Kupilásku káré lucsescsé (Hegedûs), cîgánkă káré ságyé lá fok în nencsé lu kuljibă, kupilásku lăngă fok (Készül a vacsora), pãrinci lăngă kár (Kí-múlt a ló), uná-uná fátă káré ságyé o szfătăjescsé (Várakozás, Beszélgetők) sinyé âsz pã formé, ku jé szîm-cány. Sã formi hájlanci áfelá âsz. Fátă pã gyál, Bájasică, Pãrinci în 1871, Rumân bájasică, Bájási dă turk, Báj-sică sztrînzse buréc. Pãrinci sinyé ságyé în duburálă,

Vastagh - Kímúlt a ló

Nuntă în 1872, Fecsé, pãrinci sinyé sztrînzse buréc. Bájasică trázsé lulă în 1876. Formi escs or foszt sã în Bécs, sã or foszt áfelá pã káré bás ákulo or sirut dălă jăl szã fákă áfelá. Pã formé escse o vâzut on om Varcarno, sinyé áje o zîsz, kit jăl âj „bájás **Rubens**” (în hájlántă szkriszuj dă „bájás **Raffaello**”) o csimá. Vastagh dănu nu o foszt bájás. (Dá bá, dákă krăgyény kit pã sinyé dă mult 14–16 századurj ásá or csimá Hegedûs dăje o csimá ásá kã scsiye szã

lucsescsé, áje mágă bájási scsiye, átunse pacsé fi. Pã mumâsză **Hegedûs Katalin** o csimá.

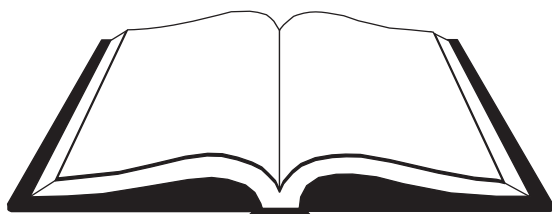
Kînd o vinyit szã sádă în Budapest, átunse má or kunuscse în lume-cára sã jăl o cãrá ku nász âj re. "Odátă árfi kăpătát bány máré dá nu o ápukáta, kã jé ár fi dáta bányi, ku sinyé szã luptă kînd inká dă zesé sã dă sins ej o foszt.

Jăl ubráz fiscsălă fãse. **Kossuth Lajos, Szigligeti Ede, Király Pál, József főherceg, Klotild főhercegnő, Deák Ferenc, Damjanich** vâdaje, sã lu ált ubrázu o fiscsit, dá jăl o

fâkuta sã în Operaház Baccus-freskóit în Budapest.

Kînd o foszt dă opt zesé dă ej, átunse urtási jo fâkut o nuntă, hugyé pã jăl or csimát sã lor kiszintit, " âj trâmurá glāju ásá zîse, kit jăl tot uvig în sins zesé dă ej kit pînă áku o lukrát, csár lumes o ávut dăgînd szã szlugurázkă, pã lumes szã pujé pã máré." Noj áku sjé lu noj o fâkut szlugurálă pã áje gângyin sã vîjé sã cijé în firé.

Fordította: Varga Ilona

KÖNYVESPOLCUNK

Hegedűs Sándor

Valamikor a 60-as évek elején jelentette meg a Móra Ferenc Könyvkiadó – a tíz éven felüli gyerekreklámyoknak szánt Pöttyös

Könyvek sorozat részeként – **Halasi Mária** „Az utolsó padban” című ifjúsági regényét. A címben rögzített, jelképpé tömörített helyzetet abban a regényben Lakatos Kati éli, aki azért ül egyedül és távol, mert senki sincs, aki barátkozni akarna vele.

A Móra Kiadó idén egy újabb cigány kislány történetével gazdagította legendás Pöttyösei sorát. **Balázs**

Ágnes „Feladó: Fekete Szivárvány”

című kötetének főszereplője, Kósa Zsófi a hatodik osztályba készül. Több mint négy évtized választja el Lakatos Katitól, aki kora alapján akár a nagyanyja is lehetne, az osztályteremben azonban ő is a leghátsó padban és egyedül ül. Kijelölt padtársai ugyanis – szülői közreműködéssel – elmenekülnek mellőle. A helyzet mégis merőben más. Míg Katinkat annak idején szemtől szemből érték a támadások, Zsófit már csak alattomos kisszerűségek érik, amelyek természetét és eredőjét nem érti, nem kutatja. Anyukája – aki egyedül neveli – ugyanis különleges körülményeket teremt számára. Féltő szeretettel veszi körül, szinte búra

alatt tartja. Ő maga ugyanis nevelőintézetben nőtt fel, születésekor az édesanyja ott hagyta a kórházban. Szorgalmasan tanult, noha cigánysága miatt sokat csúfolták az iskolában, kegyetlenkedtek vele az intézetben. Származása miatt fiatalon kisebbségi érzés hatalmasodott el rajta, ami miatt élete egyetlen szerelme – lánya későbbi apja – elől is gyáván megfutamodik. Arra törekszik hát, hogy Zsófit megkímélje mind-

azoktól a kínoktól, amiken ő kénytelen volt keresztül menni. Nem árulja el lányának sem azt, hogy ki az édesapja, sem azt, hogy anyai ágon cigány. Noha kiváló pedagógus (az iskola, ahol tanít, a legjobb tanárnak járó jutalommal díjazza), odahaza hibát-hibára halmoz. Lányát még a legalapvetőbb háztartási munkákból is kivonja. Nem kell takarítania, kicsit sem konyít a mosáshoz, mosogatáshoz. Nem vesz részt a bevásárlásban, s alapfokon sem ismerkedik meg a főzéssel (azt sem tudja, hol tartják a tojást). A kenyérvágó kést sem adták még soha a kezébe, nem csoda, ha az első önálló kiflivágási kísérlete nyomán megnövekszik az egy főre jutó kötszerfogyasztás. Fogalma sincs, hol tartják a levél-szekrény kulcsát, s nem is sejtí, hogy egy hívószám nemcsak a telefonkönyvből kereshető ki, a tudakozó is segítségünkre lehet.

Hamarosan azonban elreped az üveg, szilánkjaira hullik. Anyukáját közlekedési baleset éri. Felnőttként tipikus gyerekbalesetet szenved. Amikor az utca közepén egy parkoló jármű mögöl figyelmetlenül átrohanna lányához a túloldalra, elgázolják, s hónapokra kómába esik.

Lánya – a kakukkos óra kakukkolásán túl – egyetlen dologtól fél csak igazán, hogy intézetbe kerül, így a környező felnőttvilág elől eltitkolja a történeteket. Teheti, hisz vakáció van, ez megkönnyíti helyzetét. Hirtelen kell nagylánnyá lennie. Rászakad a megélhetés, a házvezetés minden gondja. Először szembesül az előítéletekkel, több közeli ismerős halálával, de megérinti az első szerelem is. Fájdalmasan, de kiderül származása valamennyi titka. Rejtőzködésre készített édesapját is megtalálja. Felderíti édesanyja egyetlen barátját – gyerekkori jótevője – gimnáziumi, főiskolai továbbtanulását ösztönző egykori tanárát, Róza néni titkát

is. Rajta egyáltalán nem látszik, ezért nem is tudatosítja a környezetével: ő is cigány. Beás teknővájó családban született. A férje szégyellte a felesége, Róza néni származását, s eltitkolta a rokonság előtt. Ezért maradt öregkorára gyermektelen és unokátlan is. Mások keserű tapasztalatai érlelik meg Zsófi elhatározását: anyukájával és Róza nénivel szemben – példájukat látva – büszkén vállalja cigányságát.

Ez a nagy különbség a két kislány között, s ha ezt valóban kiforrt volna a mögöttünk levő négy-öt évtized, nem éltünk hiába. Kati még azért küzd, hogy ugyanolyannak tekintsék és fogadják el, mint magyar társait. A regény végére megfelnőtttesült Zsófi viszont azt tűzi ki célul, hogy mássága ellenére, másságát tiszteletben tartva ismerjék el az értékeit.

A szerző, Balázs Ágnes 1993-ban **Iglódi István** osztályában végzett a Színház- és Filmművészeti Egyetemen. Onnan – álomszerű pályakezdet! – rögtön a Nemzeti Színházba került, **Shakespeare-** és **Goldoni-**darabok főszerepeibe. Irodalmi próbálkozásai is sorra sikert arattak. A **Madách** ihlette „Isteni show” és az „**Andersen**” című zenés színpadi játékok szövegkönyve, valamint az „Andersen, avagy a mesék meséje” című regény előzte meg mostani művét. Zsófi története – noha végén többször kisiklik, gyerekszájából felnőttek is túl választékos beszédbe torkollik – míves irodalmi szöveg. Nem véletlenül nyerte el a kulturális minisztérium Édes anyanyelvünk pályázatának egyik díját.

A könyv valamennyi könyvesboltban és gyermekkönyvtárban hozzáférhető.

* * *

Az idei könyvhétre jelent meg **Páll Lajos „Cigány-kantáta”** című, karcú verseskötete a csíkszeredai Pallas-Akadémia Kiadó gondozásában. Nemcsak a költemények, az azokat kísérő művészi grafikák is Páll-művek. A korondi születésű költő szé-

kely fazekas család sarja. Az 1956-os magyar forradalommal viselt nyilvános rokonszenve a „rendszer ellensége” minősítő megbélyegzés megszerzésén túl, börtönbe is juttatta. Miként **Faludy György**, ő is a „fejben költés” mesterségére kényszerült. A könyv két versciklusa – az Eszmélet és a címadó Cigánykantáta – is így keletkezett 1962–1966 között, s csak a szabadulás után kerültek lejegyzésre. A Cigánykantáta tulajdonképpen mindössze ki-

lenc dalszerű versezetből áll. A legrövidebb egy négysoros, a leghosszabb egy huszonegy soros tagolatlan versszak. Valamennyi egyes szám első személyben íródott, s a magyar irodalom úgynevezett transzpozíciós énbé helyezett, azaz cigánymezbe bújt költői alkotásait szaporítják. Néhány mélyen szántó lírai sor, majd seregnyi banalitás, közhelyszerű beleélés, utóbb ismét felsziporkázó költői erő, s itt-ott tudatosan vállalt csujjogató-stílus keverednek. (A legkiérleltebb, s számomra legkedvesebb a Sirató utolsó három sora. Csak úgy kiszakad a szívből: „mondd meg a mennybélidnek, / teremődnek, / nehogy vele találkozzak”. Tanulságos ez a strófa is: „Cigány lett a világ, cigány az úristen, / hótt szén lesz az ember, ha öröme nincsen”.) Szakasról szakaszra megtudható – ha eddig nem szereztünk volna róla hírt – sanyarú a cigánylét. Letéve a könyvet szörnyű hiányérzetem maradt. E kantáta a lé-

Páll Lajos

CIGÁNY-KANTÁTA

Pallas-Akadémia Kiadó

lekrengéshez mindössze ujjdobolást, a lélek- és sorsábrázoláshoz felületi karcolást jelent. Mindig osztottam, s máig osztom **Baranyi Ferenc** véleményét, mely szerint csak az igazolja a költészet létét, ami morálisan megtérül belőle, ami anyagi erővé válik az emberek érzésvilágában. A többi csak szó, szó, szó – vagy éppen néma csend. Itt számomra igencsak kérdéses ez a megtérülés, hisz igen csekély csak a rezonancia. Lehet, hogy a befogadóban van a hiba? A kötet kiadója, **Kozma Mária**, a fűl-szövegben egyebek mellett éppen a költészet befogadásának misztériumába burkolózik: „Minden vers önmagába záródó világ, s végső soron az irodalom megfejtethetlen titka marad, hogy az olvasó belelát mégis ebbe az önmagába csukódó, látomásos térbe”. Azt csak én teszem hozzá: ha belelát.

A könyv a nagyobb könyvesboltokban megvásárolható.

„Nyissatok kaput”

Tóvizi Barbara és Pataki Florina
két fiatal segítő.

„Adorjántól
cipőt is kaptam. . .”

Géczy József vállalkozó nemcsak pólóval és sapkával
ajándékozta meg a gyerekeket,
de meg is motoroztatta őket Túra Hondáján.

Az LD roma lapot is kiadó „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány augusztus 14–20-a között ismét megrendezte a cigánygyerekek hagyományos olvasótáborát Szolnokon, „Nyissatok Kaput” címmel, ahol Jász-Nagykun-Szolnok Megyéből 20 hátrányos helyzetű kisdíák tölthetett el egy feledhetetlen hetet. Többek között olyan neves személyiségek foglalkoztak a gyerekekkel, mint **Szécsi Magda** író-képzőművész, **Farkas Flórián** országgyűlési képviselő – Lungo Drom elnöke, **Hegedűs Sándor** irodalmár, **Bujdosó Jánosné** pedagógus, **Kökény Kálmán** bűnmegelőzési előadó, **Lakatos Tibor** alezredes, a Nagykáta Rendőrkapitányság vezetője és **Kozák István** zenész. A kötött programok mellett sok-sok játék, sport- és ügyességi vetélkedő, kirándulás, és a minden este buli színesítette a tábori napokat.

A táborot támogatták: **MNEKK, Belügyminisztérium, Lungo Drom, Lukács Adorján, Lukácsné Balázs Mária, Rácz Miklós, Varga Gábor, Bíró Péter, Németh Rozál, Szilvás Ágnes, Fehér Zoltán, Géczy József, Bíró Zoltánné.**

Hegedűs Sanyi bácsi a Honfoglalásról mesélt a gyerekeknek. . .

**Szécsi Magda férjével és kislával
töltött el egy kellemes napot a táborban.**

**Lakatos Tibor alezredes a mai társadalmi veszélyekre
hívta fel a gyerekek figyelmét, és egy kicsit
a rendőri pálya felé orientálta őket.**

**Bujdosó Jánosné, Ági néni,
a cigányság kultúrájával ismertette meg a táborlakókat.**

**Pozitív példa:
Olivér és Miklós szociálpedagógus hallgatók
a jászberényi főiskolán.**

Kozák Istvántól hagyományos cigánydalokat tanultunk.

**Ebben az évben
Ópusztaszerre
látogattunk.**

Disco minden este!

Fotók: Lukács Adorján, Lukács Ilona, Géczy József

„A tudásért nem szégyen kalapozni...”

Ha látnak egy 35 év körüli férfit, agyonmosott farmerban a Ferenciek terén, aki kezében egy táblácskával sétál le-fel, na, ő *Sárközi János*! A táblán háromnyelvű felirat látható: „Idegenvezetést vállalok, de kérdezhet tőlem bármit!” Hű, ez nagyon felizgatott: A „bármit!” azt sugallta, hogy a tábla tulajdonosa nagy koponya. De, ha nagy koponya, akkor miért nincs az emberpróbáló hőségben a tengerparti villájában? Miért izzad a Ferenciek terén? Persze, hogy nem tudtam elmenni mellette szó nélkül, és beszélgetésbe elegyedtünk azzal a felféttel, hogy ha üzlet van, akkor szó nélkül faképnél hagyhat. Rendben! – mondta, és két dobozos sörrel leültünk a szobor alatti padra.

– *Minimum négy diplomát és négy idegen nyelvtudást feltételez az önbizalmad. Valóban bármit lehet kérdezni tőled?*

– Ahhoz, hogy el tudjam adni magam, ki kellett találnom valamit, amire ráharap a jó nép, de ki kell, hogy ábrándítsalak, ez csak egy jól bevált PR-fogás, amit a magazinokból bárki megtanulhat. Mert, ami a négy diplomát illeti, sajnos egy sincs. Ápolói képzésem van, németül pedig önszorgalomból, egymagam tanultam meg úgy, ahogy. Az angol meg ragad rám, de ettől még éhen halhatnék, annyira azért nem beszélem a nyelvet.

– *Miért nem dolgozol a szakmádban?*

– Mert fillérekért nem akarok robotolni három műszakban! Az egészségügy amúgy is veszélyes üzlet, nem csak a betegek, de az ott dolgozók számára is. Az orvosokra ez hatványozottan érvényes. Láttam, amit láttam és egy életre elegendő lett belőle, bár 11 évet így is keményen lehúztam. Döglődnek a kórházak.

– *Ha 10 milliós kártérítést kell kifizetniük műhiba miatt, akkor döglődhetnek is, hiszen sok esetben ezek a kiadások az adott intézmény büdzséjét terhelik, amik csődhelyzetet eredményezhetnek.*

– Hát persze! Ez így van, mert a biztosítók 5 millió fölött nem kötnek szerződést a kórházakkal...

– *Jól van. Örülök, hogy képen vagy. És, hogy állsz a művészetekkel?*

– Az intézetben, mert, hogy zaciba adtak a szüleim még pályásan, sokat rajzolgattam, mint a többi gyerek, de nincs tehetségem hozzá. Viszont a festészet mindig érdekelt. Nemrég láttam *Feledy Gyula*, Miskolcon élő Kossuth-díjas festő gyűjteményes kiállítását és nagyon magával ragadt. Mivel roma vagyok, a roma festők munkái is érdekelnek, de ők valahogy nem szerepelnek a nagy kiállítótermekben.

– *Dehogynem! Csak elvéteve... Nagyon elvéteve.*

– *Balázs János* képeit láttam a Budapest Galériában évekkal ezelőtt, azóta egyet sem.

– *Tudnál egy-két roma festőt névszerint felsorolni?*

– Persze. *Péli Tamás, Tűró Zoltán, Oláh Mara*... Most hirtelen több nem jut az eszembe.

– *És szentendrei festőket?*

– Persze! Régieket, mint *Fónyi Géza, Vajda Lajos, Kmetty János, Kondor Béla, Csík István, Czóbel Béla*... Szoktam „árulni” magam Szentendrén is, ha olyan kedvem van. Ne-

kem nincs főnököm, szabad vagyok!

– *És mennyit fizetnek neked a kérdezők?*

– Óránként annyit kérek, amennyit az óra megért a kérdezőnek. Kaptam már 200 dollárt is, de 50 Ft-ot is. Mindegy. Nekem ez szórakozás!

– *Mondták már rád, hogy koldulsz?*

– Persze! De én azt vallom, hogy a tudásért nem szégyen kalapozni. Én adok a pénzért cserébe valamit az embereknek, és nem sajnálatom magam...

– *És télen mi van veled János?*

– Semmi. Besegítek a feleségemnek, felváltva taxizunk. Ő szállítással foglalkozik, külföldi utakra szerződik, ha nincs megrendelés, akkor itthon dolgozik nagy vállalatoknak, de egy Tv-vel is volt már éves szerződése.

– *Gyereketek van?*

– Nincs. Csak egy peres ügyünk, öröklési szerződéssel kapcsolatban.

– *Hát az öröklési szerződés tartós jogviszony, amit bajos felbontani.*

– Egy öregasszony életjáradékért ránk hagyja a lakást, most meg áll a balhé.

– *Ja, ha erről van szó, akkor lehet kérni a szerződés módosítását vagy felbontását.*

– Hát, éppen ez az... Az ügyvédek megkeserítik az ember életét... Lehet, hogy a bűdös életbe nem lesz vége ennek! Hová szülne gyereket a Kati? Sehová! Szinte minden ismerősömmek, minden haveromnak lakásgondja van. Ez az ország alkalmatlan arra, hogy ide gyerekeket szüljenek! A hülye jogszabályokkal tele van a tököm! Saját erőből itt és ma, csak meghalni lehet... Ne haragudj, nem akartam üvöltözni... Mondjak valamit a templomról...?

– *Mondj, de...*

– A Ferences templomokat messziről meg lehet ismerni, mert a középkortól, egyházaik tornyait nem előre, hanem hátra a sekrestye mellé állították. Ezt a templomot itt a téren 1526-ban felgyújtották a törökök és 1537-ben lett csak felújítva...

– *Ide temették Gróf Battyhányi Lajost?*

– Igen. Hát, úgy látszik neked nem tudok újat mondani... Csalódtál bennem?

– *Nem csalódtam benned, minden rendben van! Köszönöm a beszélgetést...*

„Pala o zhanipe naj lazhavo te stadyares...”

Te dikhes jekhe tranda thaj panzhe bershenge murshes ande butivar thodi farmeleki kalca pe Ferenciek tere, kon ande pesko vast jekha hertijasa zhal lokhes, voj si *Sárközi János*. Pej hertija trine shibango iskiripe si: „Zhutij le trejinonge, de shaj pushes mandar sogodil!” Kado zurales interesno sas mande. O „sogodil!” kadi phendas mange kado manush zurales godyaver-i. De te jekh zurales godyaver manush-i, atunchi ande kado tatyipe sostar naj ande jekh bare pajeski villa? Sostar siles tatyipe pe Ferenciek tere? Chi zhanglom te zhav pasha leste bivorba thaj lom te vorbisarav lesa. Ame vorbisardam te voj trubul te zhal te kerel butyi shaj zhal. Mishto-j! - phendas thaj duj glazhi berasa tele beshlam tela o soboro po pado.

– *Pala tyiri hertija kade gindij, situ minimumo shtar diplomu thaj zhanes shtar shiba. Chaches sogodi shaj pushav tutar?*

– Kaj kodo te zhanav te bikinav man, kesavo trubulas te iskirij pej hertija, pe soste dindalen le manusha. Chachikanes te phenav tuke kado naj chacho, anda jekh nyevipe vi tu shaj sityos. Najma chi jekh diploma. Grizhari som, nyamcicka korkorro sityilom, anglicka cerra zhanav, de kodolestar inke bokhatar shaj merav.

– *Sostar chi keres butyi sar grizhari?*

– Anda kodo, ke pala cerra love chi kamav te kerav butyi ande trin müsako! Andel nasvalengo kher phari-j e butyi. But bajura si le nasvalen, de vi butyaren, kon kothe keren butyi. Le sastyaren majbut bajura si. Dikhlom so dikhlom, de deshujekh bersh kothe kerdom butyi. Kamen te meren le nasvalege khera.

– *Te desh milliovura forintura trubul te potyinen avri pala jekh dosh, atunchi vi shaj meren, chi avna lenge dosta love pej butyi.*

– Kado kade si, ke le biztoshitovura chi iskirin tela hertiji opre pe panzh

millovura le nasvalenge kherenca.

– *Mishto-j. Losshav, hoj ando kipo san. Thaj sar san le farbarenc?*

– Kana cino somas butivar rajzolisardom, sar le kaver shavore, de chi zhanav te kerav lashes. De o makharipe sagda interesno sas mande. Na dulmut dikhlom kathar Feledy Gyula, kon ande Mishkolco beshel, but kipura. Le kipura zurales fajile mande. Anda kodo, ke rom som, zurales interesno-j mange le romane farbarenc butya, de von na butivar tordyaren avri penge kipura.

– *Desarna! Feri na butivar.. Zurales na butivar.*

– Balázs Lajoshoke kipura diklom ande Peshtaki Galerija bute bershenca angla kado, datunchara chi jekh chi dikhlom.

– *Zhanesas unyi romane farbaren te phenesma?*

– Ova. *Péli Tamás, Túró Zoltán, Oláh Mara...* Aka-nak majbut chi aven ande muri godyi

– *Thaj szentendreke farbaren?*

– Ova! Dulmutanen, sar *Fónyi Géza, Vajda Lajos, Kmetty János, Kondor Béla, Csik István, Czóbel*

Béla... Si kana „bikinavma” vi ande Szentendre, te kesavi voja sima. Man naj sheruno, slobodo som.

– *Thaj sode love potyinen tuke le pushara?*

– Pala jekh chaso kattyi love mangav, sode o pushari gindil. Xutyilom aba vi duj shela dollarura, de vi panzhvardesh forintura. Egalo-j. Muri voja kerav.

– *Phende aba pe tute, hoj love manges le manushendar?*

– Ova! De me kade gindij, pala o zhutipe naj lazhavo te stadyarav. Me dav pala le love ande paruvi le manushenge variso. Chi sunusaravavma...

– *Thaj jivende si si tusa János?*

– Kanchi. Zhutij mura romnyake, vi me zhav tak-sivosa. Voj ingrel manushen ande kaver them, te najla kothe butyi, atunchi khere keren butyi bare fabrikange.

– *Situme shavore?*

– Najame. Feri ande mujalipe phiras.

– *Ande mujalipe te phiras, kado bajo si.*

– Jekh phuri romnyi pala trajesko phirdipe pe amende mukhlas pesko kher thaj akanaksiamé but bajura.

– *Atunchi shaj manges te keren kaver hertija.*

– Haj kado si o bajo.. Le mujale kerkipe keren le manushenge trajeske. Shaj, chikana chi avla agor kodoleske. Kaj te arakhadyol shavoro? Khatikaj! Sa amare amalen si khresko bajo. Kado them naj lasho pe kodo, te arakhadyon kathe shavore! La dilya krisa pherdo-j muro dudum! Anda muri zor kathe shaj merav... Na xolyajve pe mande, chi kamlom te chingardav... Te phenav tuke variso paj khangeri?

– *Phen, de...*

– Le ferencengo khange-ra aba dural shaj pinzhares, ke lenge toronyura naj anglal te na palal si. Kadi khangeri kathe po placco opre phabarde le turka ande 1526-to bersh thaj feri ande 1537-to bersh nyevarde opre...

– *Kathe praxole Gróf Batthyány Lajos?*

– Ova. Haj kade dikhav, tuke chi zhanav nyevo te phenav. Xoxamnyilan ande mande?

– *Nichi, chi xoxanyilom ande tute, naj kanchi bajo! Naj tuke o vorbisaripe...*

Fordította: Géczy József

Bundity Tilla

Születés körüli szokások és hiedelmek az alsószentmártoni beás közösségben

Dolgozatomban az alsószentmártoni beás közösség körében végzett gyűjtés eredményeiről szeretnék beszélni. A kutatás célja a születés körüli szokások és hiedelmek felfirképezése volt, a kérdéseim a terhesség időszakára, az otthoni szülés körülményeire, a rendellenes szülés eseteire, az újszülött gondozására és a keresztlőre vonatkoztak. A múlt gyakorlata mellett fontosnak tartottam a jelenbe átörökölt elemek megismerését is, ezért adatközlőim nem csak az idős korosztályból kerültek ki.

A baba helye ezután egy fateknő volt, amelyet az anya ágya mellé tettek. A méhlepényt és a levágott köldökszínort a bába ásta el a kertben olyan helyre, ahol a kutyák nem kaparhatták ki, mert az szerencsétlenséget okozott volna, de ezeknek további mágikus szerepet nem tulajdonítottak.

A bába munkájáért nem kért fizetséget, és minthogy az ellenszolgáltatás egyébként általános volt más vidékeken, feltételezhető, hogy a helyi cigányság szegénysége miatt tekintett el ettől.

Az, hogy az anya hány napot pihenhetett, attól függött, hogy hányadik gyermeke született. Ha ez volt az első szülése, jobban figyelték az egészségére, nem hagyták felkelni, de ha már volt több gyermeke is az asszonynak, nem maradhatott ki sokáig a munkából. „Hogyha nem beteg, akkor már másnap felkel, de hogyha beteg, akkor kell feküdni.”

Rendellenes szülés:

Jézus mellett a helyük, mert ők kicsi angyalok

A család rendszerint nem fogadta szívesen az ikrek születését, mert az kétszer annyi gonddal jár. Úgy tartják, hogy akkor fog ikreket szülni a nő, ha a terhesség alatt olyan gyümölcsöt evett, amely össze volt nő-

ve. Ha ilyen gyümölcsöt talál, azt eldobják. „Valaki meggeszi, ha kettőt akar, és bevállal. Megeszi, és akkor ikrei lesznek.”

A foggal született gyermekből, a Magyarország több vidéken élő hiedelem szerint később táltos, boszorkány vagy garabonciás lesz. Ezt hol szerencsés, hol szerencsétlen dolognak vélték. Alsószentmártonban a táltos hiedelme nem kapcsolódik a foggal születéshez, és legtöbb esetben szerencsétlenségnek tartják: szerintük az ilyen gyermek nem él sokáig, meghal egyéves kora előtt. A csecsemő akkor születik foggal, ha az anya hosszú idő (több év) után esett teherbe, ekkor a magzat „megöregszik a méhében”, ezért lesz foga. Ezt minél előbb ki kell húzni, azonban „valaki babonás, nem engedi, s azt mondják, hogy beteg lesz a baba, szerencsés nem lesz”. Ez az elbeszélés mutatja, hogy a foggal születés nem minden esetben negatív vonzatú.

A burokban születés a foggal születéssel ellentétben mindig szerencsés dolognak számít, az ilyen csecsemő egész életében védett lesz, a baj és az átok elkerüli. Halványan él annak az elképzelése is, hogy neki később varázsereje lesz.

Torzszülött, nyomorult csecsemő olyan esetekben született, ha a szülők rokonok voltak, vagy ha az anya megpróbálta

elvetetni a magzatot a terhesség ideje alatt. Az ilyen gyermek vagy halva születik, vagy hamar meghal.

A halva született csecsemőt nem keresztelték meg, ezért nem temethették a temetőbe, szentelt földbe, ehelyett szertartás nélkül ássák el. Az olyan babákat, akik élve születtek ugyan, de úgy látják, hogy nem fog sokáig élni, azonnal megkeresztelik. Ekkor nem szükséges a szenteltvíz, a pap jelenléte, a műveletet régen a bába, kórházi szülésznél a nővér is elvégezheti csapvízzel, „az olyan, mintha pap keresztelné meg”.

A halott csecsemőkről azonban, attól függetlenül, hogy megkeresztelték-e, úgy tartották, hogy „Jézus mellett a helye, mert ők kicsi angyalok”. A halott gyermek nevét semmiképpen sem adják a következő utódnak, mert az szerencsétlenséget hozna.

Az alsószentmártoniak hite szerint, ha az anya belehal a szülésbe, lelke visszajár a gyermekéhez, nem hagyja nyugodni, ezért a baba mindig sírni fog. Ennek elkerülése érdekében az öregeknek be kell hintenie szentelt vízzel annak a szobának a sarkait, ahol a gyermek alszik, és imádkozniuk kell, hogy az anya hagyja békén. „Kimentek a temetőbe, ott is imádkoztak, hogy hagyja békén a gyereket, mert jó helye van.”

A csecsemő gondozása: a gyerekeket általában 2-3 éves korukig, vagy tovább szoptatják

Alsószentmártonban a gyermekágyas anyák táplálkozása nem tért el a többiekétől, ennek fő okát a pénztelenség jelentette: nem engedhették meg maguknak a családtól különböző étrendet. Néhány étel tekintetében azonban próbálták magukat a szabályokhoz tartani, az anyatej megfelelő minősége és mennyisége érdekében. Az anyának ahhoz, hogy jobb legyen a teje, sok gyümölcsöt kell fogyasztania, naponta legalább egy pohár sört meg kell innia. Ha hagymát eszik, több lesz az anyatej. A szoptatás ideje alatt nem ehet káposztát, babot, nem ihat kávét, mert attól erős lesz a tej, és fájni fog a baba hasa.

Az étkezés szabályozása mellett egy mágikus eljárást is el kell végeznie az anyának az anyatej biztosítása érdekében: „Amikor jöttek haza a kórházból, a kismamát meg szokták itatni. Amikor bejön a küszöbön, az ajtót nem léphette úgy át, ha nem iszik két-három korty vizet, hogy teje legyen. Azt nem lenyelni kellett, hanem így magára csurgatni, hogy sok teje legyen.”

A vizsgált közösségben a gyerekeket általában 2-3 éves korukig, vagy tovább szoptat-

ják, természetesen legkésőbb az első év után csak mint a szilárd táplálék kiegészítőjeként van jelen az anyatej. (Az évekig elnyúló szoptatás egyik fontos oka, hogy úgy tartják, aki szoptat, az nem eshet teherbe).

Ha az anyának hirtelen elapadt a teje, megpróbálták az okát megtalálni. Szándékos rontásra nem gyanakodtak, de úgy tartották, hogy véletlenül el lehet vinni az anyatejet. Ez akkor történik meg, ha az anyai kiad valamit a kezéből, ezért semmit nem kértek közvetlenül tőle, hanem a családtagoktól. Nem volt szabad az anyának délben és sötétedés után kereszteződésben, keresztútton járnia, vagy keresztben átmennie az úton, mert ekkor szintén hirtelen elfogy a teje.

A szoptatós anya megetetheti más kisbabáját, de csak abban az esetben, ha nem született olyan régen, mert olyankor már erős a tej, nem tenne jót a gyerekeknek. Ennek aztán később nem tulajdonítanak jelentőséget, de a gyerekeknek elmondják, hogy ki szoptatta őket. „Megmondom a kisbabának, hogy én is adtam neked anyatejet. Más jelentősége nincs. Csak annyi, hogy örül a kisbaba. Jaj, tényleg, te adtál nekem anyatejet szopni? De más nem.”

Az anyatejéről való leszoktatást különböző módszerekkel oldják meg. Van, aki hal vagy csirke epéjét keni a mellére, hogy keserősége elriassa a gyereket, van, aki örölt paprikával, rúzsos próbálja elhitetni, hogy „folyik vér”.

Az újszülött a keresztelőig nem áll az egyház, így a szentek és Jézus oltalma alatt, így fokozottan ki van téve az ártó hatalmak befolyásának. Ahhoz, hogy a folyton rá leselkedő támadásoktól megóvják, egészségét biztosítsák, anyjának és környezetének számtalan szabályt kell betartania.

Elsőként, ha a babát hazahozzák a kórházból, az öregek imádkoznak Jézushoz, hogy fogadja be az új jövevényt az otthonába.

Legfontosabb szabály, amit az egész közösségnek tiszteletben kell tartania az, hogy a keresztelőig (vagy hat hétig, néhány hónapig – eltérnek a beszámolók) nem mehet akárki látogatni a kisgyermekes ház-

hoz, csak a legközelebbi hozzátartozók. Férfiak egyébként is csak ritkán látogattak, „nem volt szokás”.

Nem látogathat olyan nő, aki menstruál, mert akkor koszmó lesz a gyermek fején. Nem mehet olyan sem, aki előző nap együtt volt a férjével, különben sebes lesz a baba arca. Ha a látogató tüzet kér a házbéliektől, a cigarettát a szobában kell elszívnia, nem viheti ki a házból, mert nem fog tudni elaludni a csecsemő. Tüzet, gyufát egyébként semmilyen célra nem szabad kisgyermekes háznál kérni. A látogatónak minden esetben le kell ülnie a szobában. Nem tartották szerencsésnek, ha a gyermekágyas anya ágyán foglalnak helyet, különösen a lábánál, mert akkor sírós lett a baba. Nem mehetnek vendégségbe sötétedés után, mert akkor elveszik az anyai tejét.

Indulás előtt mindenkinek egy darabot le kell tépnie a ruhájából (elég egy céma is), s azt a kisgyerek feje alá kell tenni, így nem veszik el az álmát.

Az első fürdetések rituáléi a gyermek egészségét biztosítják. Két változat él ezzel kapcsolatban: az egyik szerint az első három fürdetés során (amelyeket ekkor csak minden vasárnap végeznek, hogy tovább tartson), másik szerint egy hónapon át minden szerdán és pénteken a kád négy sarkába keresztbe hamut szórnak, melyet a baba megmosdatása után belesöpörnek a vízbe, „valamit mondtak közben”. Ezt egy tiszta pelenkába leszűrik, ekkor állítólag a hamuval együtt szőr marad vissza. Ha ezt a műveletet a szabály szerint elvégzik, a gyermek nem lesz szőrös. Ebben a vízben kell az anyának is mosdania, hogy erősödjön a gyerek.

A fürdővizet a keresztelőig nem szabad sötétedés után kiönteni, mert nem tud aludni a baba. Meg kell várni a másnapot, s akkor is nyugatnak hátul állva, váll fölött lehet csak kiborítani, olyan helyre, ahol nem járnak, nem lépnek bele, mert az szerencsétlenséget hozna.

A pelenkát és a baba ruháit nem hagyhatják kinn sötétedés után száradni, mert „ellopják a gyerek álmát”.

Ha a gyermek nem aludt, sokat sírt, úgy szemmel verésre

gyanakodtak. Ezt nem tartották szándékos ártalomnak, szerintük az ver szemmel, aki lopva nézi a gyermeket. Ez ellen úgy védekeztek, hogy a keresztelőig igyekeztek minél kevessebbre kivinni a csecsemőt az utcára. Ha erre mégis sor került, vagy eltakarták kendővel a baba arcát, vagy korommal keresztet rajzoltak a homlokára, hogy a kíváncsi szemek oda nézzenek, ne az arcára. Ha mégis fennáll a lehetősége a szemverésnek, akkor egy öreg meghúzkodja ujjával a baba szemét, majd megnyalja. Ha sós ízű a szeme, akkor valóban szemmel verték. Ekkor beás nyelven imádkoznak, úgy, hogy más ne hallja. „Bármit mondhat a Szűzanyának, hogy adjon neki erőt, egészséget, hogy ne legyen szemmel verett, ha meg az, az öregek mindig azt mondják, hogy menjen a fűbe, a kőbe, a fába, akárhova az a szemmel verés, az mind menjen oda, és olyan tiszta legyen, mint a Szűzanyának a ruhája”.

Keresztelő: olyan ez, mint egy kicsi lakodalom

Magyarország legtöbb vidékén a születés után a lehető leghamarabb megtartják a keresztelőt, rendszerint egy héten belül, hogy a gyermek minél előbb az egyház oltalma alá kerüljön. Alsószentmártonban hónapok is eltelhetnek a jeles napig, „van, hogy egy évre tartják”, akkor kerítenek rá sort, ha elegendő pénzt össze tudtak rá gyűjteni. Gyakoribbak a keresztelők egyházi ünnepek alkalmával, és nyáron. Úgy tartják, „olyan ez, mint egy kicsi lakodalom”, ezért mindig sok meghívottal, nagy lakomával ünnepelnek.

A keresztelőket a baba születése után kérik fel, rendszerint a barátok közül, „hogy megerősítse a barátságot”. Két igazi keresztelőt választanak, akiket a keresztlevélbe is bejegyeznek, ő feladatuk a gyermek gondozása a szülők esetleges halála esetén. Rajtuk kívül azonban még felkérhetek akár tíz-húsz-harminc keresztszülőt is, hogy „nagy legyen a mulatság”, hiszen a lakomára álta-

lán csak a rokonok és a keresztszülők hivatalosak.

A keresztelés vasárnap délután, a mise végén történik, utána „akár hajnalig” ünnepelnek a szülői háznál. A nők általában a házban belül, a baba közelében foglalnak helyet, a férfiak az udvaron mulatnak. A gyermeknek pénzt szokás ajándékozni, melyet a keresztszülők a baba feje alá tesznek, előtte háromszor felemelik, szerencsét kívánnak neki az életben. Úgy tartják, erre azért van szükség, hogy „a baba gazdag legyen, ne szűkölködjön, egészséges legyen egész életében”.

A keresztelő után a családot, környezetét érintő legtöbb tilalom megszűnik, ettől kezdve a gyermek a közösség teljes jogú tagja.

Összegzés

A születés körüli szokások alsószentmártoni gyakorlatáról általánosságban elmondható, hogy illeszkedik az ország más területén megfigyeltékhez, attól jelentős eltérés nem volt tapasztalható. Az egyezések és különbségek megfelelő tárgyalásához azonban sajnos e dolgozat szűk keretei nem adnak alkalmat.

Figyelemreméltó, hogy azok a szokáselemek, amelyek sok vidéken már csak az idősebb generáció emlékezetében élnek, Alsószentmártonban élő hagyománynak számítanak: az idősebbek visszaemlékezésében szereplő hiedelmek a fiatalabbak (a napjainkban gyermeket vállaló szülők) gyakorlatban is megtalálhatóak. „Nálunk sok a babona. De most már nem olyan sokan tartják be mint régebben. Ez múltban van, mindenki elfelejti, mindenki azt mondja: hagyjuk már, úgysem igaz. Régebben azért nem felejtődött el nagyon, mert sok volt az öreg, aki, mindig mondogatta, érted, és akkor mégis benntartottuk a fejünkbe, hátha mégis igaz. De most már nincs annyi sok, aki megtanítson minket, és akkor azért nem foglalkozik vele.”

– Vége –

**A Wislocki Henrik
Szakkollégium kiadványából.**

A Magyar Nemzeti Bank tanulmányi ösztöndíj pályázatot hirdet nappali tagozaton tanuló, kiemelkedően tehetséges roma diákok számára. 2 fő pénzügyi/gazdasági felsőoktatási intézményben tanuló, 2 fő középfokú pénzügyi/gazdasági oktatási intézményben tanuló és 2 fő pénzügyi/gazdasági felsőoktatási intézményben második diplomáját szerző roma származású diák ösztöndíj támogatására van lehetőség.

- A pályázatra a 2005-2006 tanév első évfolyamát kezdő tanulók jelentkezhetnek.
- **A pályázathoz mellékelni kell:**
 - középiskola esetén az általános iskola 8. év végi bizonyítvány, felsőfokú iskola esetén az érettségi bizonyítvány, másoddiploma esetén a megszerzett első diploma kiállító intézmény által hitelesített másolatát,
 - iskolalátogatási igazolást,
 - Miért választotta a pénzügyi/gazdasági iskolát? A tanuló és a család, illetve életkörülményeinek rövid bemutatását,
 - tanulmányi versenyeken, sportversenyeken, művészet területén elért eredmények bemutatását.
- A pályázat elbírálása során előnyt élveznek a hátrányos helyzetű, vidéki településekről érkező, és roma identitásukat vállaló pályázók.
- **Pályázat benyújtási határideje: 2005. szeptember 15.**
- **Elbírálás határideje: 2005. október 15.**
- **Ösztöndíj szerződéskötés ideje: 2005. november 01.**

A pályázatokat „MNB ösztöndíj” megjelöléssel kérjük eljuttatni a Budapest, 1850. Szabadság tér 8–9. címre.

A Magyar Nemzeti Bank elkötelezett amellett, hogy elősegítse a tehetséges roma származású fiatalok esélyegyenlőségét az oktatás terén, ezen kívül az ösztöndíjban részesülő fiatalok részére lehetőséget biztosít a kötelező szakmai gyakorlatuk MNB-ben való letöltéséhez.

Roma/Cigány származású tanulók részére**A pályázat címe:
„ROMA FIATALOK BEKERÜLÉSI ESÉLYEINEK
NÖVELESE A FELSŐOKTATÁSBAN”**

A Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet és a Vodafone Magyarország Alapítvány közösen pályázati úton pénzügyi keretet biztosít emelt szintű érettségire – felsőfokú tanulmányokra való felkészítésre.

Az emelt szintű érettségire – felsőfokú tanulmányra felkészítő tanfolyamra, (felkészítés minden szakon) 2005/2006-os tanévre, azok a roma/cigány fiatalok jelentkezhetnek, akik:

- gimnázium vagy szakközépiskola 12. évfolyamos nappali, esti vagy levelező tagozatos tanulói, vagy korábban érettségiztek és szeretnék felsőfokú tanulmányokat folytatni.

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- a tanuló önéletrajza, amely tartalmazza, hogy milyen szakon szeretne továbbtanulni valamely felsőfokú intézményben (családi háttér és anyagi helyzet ismertetése),
- az önéletrajzba írjátok le melyik megyéhez tartoztok, mert az előkészítő megyei szinten fog működni,
- érettségi bizonyítvány fénymásolata,

- a 2006-ban érettségizők a 11. évfolyam év végi lezárt bizonyítványának hiteles másolatát csatolják,
- a helyi cigány kisebbségi önkormányzat vagy helyi cigány civil szervezet ajánlása, ennek hiányában a települési önkormányzat jegyzőjének támogató nyilatkozata, mely tartalmazza, hogy a pályázó a pályázati feltételeknek megfelel.

A jelentkezéseket

2005. szeptember 30-ig kell beküldeni az alábbi címre:

Nemzeti Család és Szociálpolitikai Intézet
1134 Budapest, Tüzér u. 33–35.

A pályázatok elbírálási határideje: **2005. október 15.**

Az emelt szintű érettségire – a felsőfokú tanulmányokra való felkészítő tanfolyam kezdési határideje legkésőbb: **2005. október 30.**

Információ:

Rostás Krisztina romaügyi szakreferens
Tel: 06-1-465-5000/126 mellék; mobil: 06-20-46-55-668
e-mail: krisztina.rostas@ncsszi.hu

Hiányos vagy határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadunk el!

Roma/Cigány származású tanulók részére**A pályázat címe:
„A HIVATÁSOS KATONAI PÁLYÁT VÁLASZTÓ
ROMA/CIGÁNY FIATALOK ESÉLYEINEK
NÖVELESE A KATONAI FELSŐOKTATÁSBAN
(ZMNE) ÉS A TISZTHELYETTES KÉPZÉSBEN”**

A Honvédelmi Minisztérium és a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet pályázati úton pénzügyi keretet biztosít érettségi előkészítő tanfolyamra – felsőfokú tanulmányokra való felkészítésre.

Az érettségi tanfolyamra – felsőfokú tanulmányokra való felkészítő tanfolyamra a 2004/2005-ös tanévre gimnázium vagy szakközépiskola 12. nappali, esti, levelező évfolyamon tanulók valamint a korábban érettségizett roma/cigány származású fiatalok jelentkezhetnek, akik katonai pályán szeretnék felsőfokú tanulmányaikat folytatni.

A pályázaton azok a roma/cigány származású fiatalok vehetnek részt, akik a katonai szolgálati jogviszony létesítésének alábbi feltételeinek megfelelnek:

- büntetlen előélet
- egészségügyi pszichikai fizikai alkalmasság
- magyar állampolgárság
- fegyveres szolgálat vállalása

Az előkészítő időtartamáról és a tantárgybeosztásról a jelentkezők, és a választott szakok ismeretében a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet tájékoztatja a résztvevőket.

**A jelentkezők részéről az alábbi dokumentumok
szükségesek:**

- a tanuló önéletrajza, amely tartalmazza, hogy a honvédség állományán belül milyen szakon szeretne továbbtanulni,

- érettségi bizonyítvány fénymásolatának megküldése (a tárgyévben érettségizők az érettségi bizonyítvány megszerzését követően teljesítik, illetve a végbizonyítvány helyett az előző év végi lezárt bizonyítvány hiteles másolatát csatolják),
- A helyi cigány kisebbségi önkormányzat, vagy helyi cigány civil szervezet, ennek hiányában a települési önkormányzat jegyzőjének ajánlása, mely tartalmazza, hogy a pályázó a pályázati feltételeknek megfelel.

A jelentkezéseket 2005. szeptember 30-ig kell beküldeni:

A támogatásban nem a személyek közvetlenül részesülnek, hanem a szervező intézményhez egyetemhez, főiskolához – folyósítjuk, melynek maximált összege **60.000 Ft/fő**. Az úti-költséget megtérítjük.

Az érettségi tanfolyamra – felsőfokú tanulmányokra való felkészítő tanfolyam kezdési határideje: **2005. október 20.**

Az érettségi tanfolyamra – felsőfokú tanulmányokra való felkészítő tanfolyam pályázatát az alábbi címre kérjük elküldeni:

Nemzeti Család és Szociálpolitikai Intézet
1134 Budapest, Tüzér u. 33–35.

Információ kérhető:

Rostás Krisztina romaügyi szakreferens
Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet
Tel: 06-1-465-5000/126 mell. 06-20-46-55-668
e-mail: krisztina.rostas@ncsszi.hu
Jóni Tibor alezredes, romaügyi referens
Honvédelmi Minisztérium
Tel: 474-1111/21742 mell. 06-30-415-49-35
e-mail: romaref@hm.gov.hu

Hiányos vagy határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadunk el!

Szécsi Magda:

A buta bolha

(A „Koppány meséi” című sorozatból)

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy bolha, aki egy fehérszőrű kuvasz bundájában lakott. Úgy hívták ezt a bolhát, hogy pattogós Piffpáff, mert akkorákat tudott ugrani, hogy belekáprázott az emberek szeme, ha látták. Egy reggel a kuvasz olyan rettentő nagy vakarózásba kezdett, hogy pattogós Piffpáff a földre pottyant.

– Fura világba kerültem – mondta csodálkozva, mert még nem látta alulnézetből se az udvart, se a kuvaszt, se semmit. Elhatározta hát, hogy felfedezi a földet. Pattogott jobbra, pattogott balra és egyszer csak szembetalálkozott egy másik bolhával. Nézte, nézte nagy szemekkel, és a másik bolha ugyan ilyen nagy szemekkel bámulta őt.

– Hát, te ki vagy? – kérdezte pattogós Piffpáff.

– Hát, te ki vagy? – kérdezte ugyan úgy a másik bolha is.

– Én bolha vagyok – válaszolta.

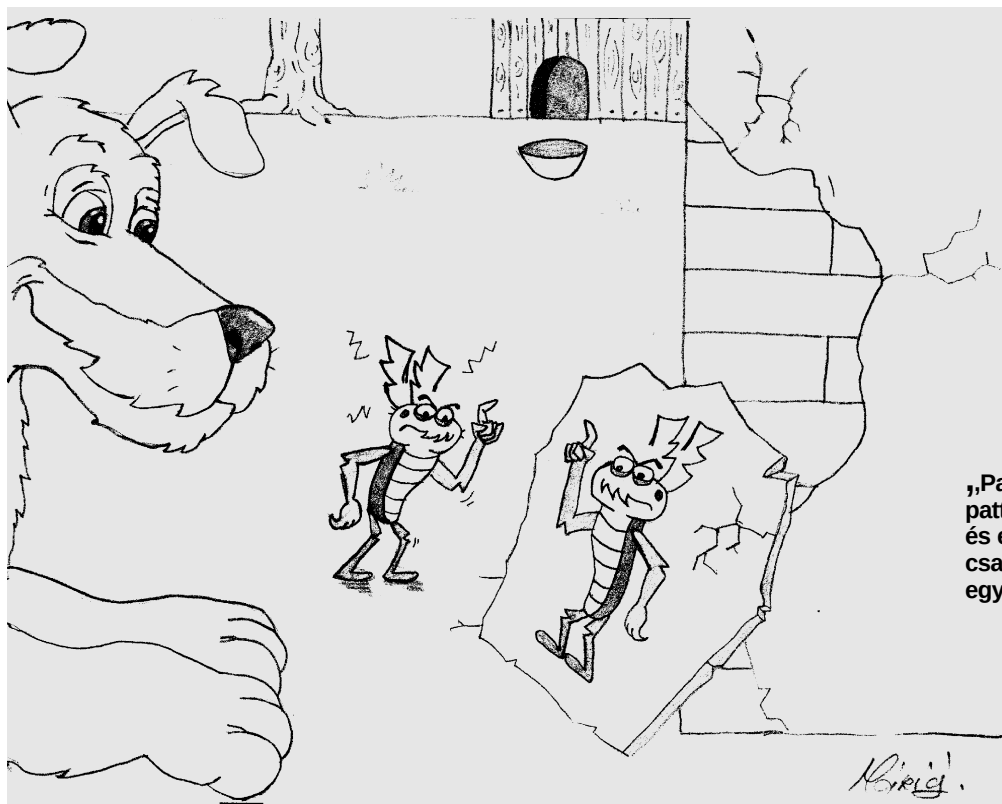
– Én bolha vagyok – válaszolta a másik bolha is.

– Tudsz akkorát ugrani, mint én? – kérdezte Piffpáff.

– Tudsz akkorát ugrani, mint én? – kérdezte a másik bolha.

– Milyen szemtelen bolha vagy! Ne utánozz engem! – kiáltott fel türelmét veszve pattogós Piffpáff, de legnagyobb csodálkozására, a másik bolha épp olyan mérges lett, mint ő.

– Kivel kiabálsz? – lépett oda Piffpáffhoz a fehér kuvasz kíváncsian.

„Pattogott jobbra,
pattogott balra
és egyszer
csak szembetalálkozott
egy másik bolhával.”

– Ezzel... Ezzel... A ... Ezzel a buta bolhával! – mutatott maga elé pattogós Piffpaff, amin a kuvasz akkorát nevetett, hogy a páva felröpült a fára, s a tyúkok ijedtükben bemenekültek az ólba.

– Nincs ezen semmi nevetni való! – sértődött meg pattogós Piffpaff.

– Dehogy nincs! Hiszen a tükörképeddel társalogtál bolha koma.

– Ne mondd! – ült le egy feketekavicsra a bolha.

– Bizony mondom! Ez a tükör darab itt a földön téged mutat – magyarázta el lelkesen a kuvasz a valóságot.

– Még ilyet! – ámult el Piffpaff és szégyenkezve visszaugrott a kutya bundájába.

– Soha többé nem megyek világgá! Beszélgetni itt is tudok magammal – mondta pattogó Piffpaff, és míg csak élt, a tükör csalafintaságán gondolkodott...

Szécsi Magda:

E dílyi pishom

(*Anda „Koppanyoske paramichfi”*)

Jekhvar sas, kaj nas, sas jekhvar jekh pishom kon ande jekh parne zarange zhukleski bunda beshlas. Kade bushilas kadi pishom, hoj xuttyakerali Piffpaff, ke kesavo baro zhanglas te xutyel, hoj kaprazisarde le manushege jakha te dikhlela. Jekh detehara o zhukel zurales xarudaspe thaj e xuttyakerali Piffpaff perdas pej phuv.

– Ande interesno luma som – phendas, ke inke chi dikhlas telal chi e avlina, chi le zhukles, chi kanchi. Kade gindyisardas, voj pinzharel e phuv. Xuttyakerdas pe chachi rig, xuttyakerdas pe stungo rig thaj jekhvar feri maladyilas jekha kavra pishomasa. Dikhlasla, dikhlasla bare jakhanca thaj vi e kaver pishon kesave bare jakhenca dikhlasla.

– Haj tu kon san? – pushlasla xuttyakerali Piffpaff.

– Haj tu kon san? – pushlasla vi e kaver pishom.

– Me pishom som – phendas voj.

– Me pishom som – phendas vi e kaver pishom.

– Zhanes te xuttyes kabor vi me? – pushlas Piffpaff.

– Zhanes te xuttyes kabor vi me? – pushlas e kaver pishom.

– Soski bimoski pishom san! Na phen vi tu, so me phenav! – chingardas e xuttyakerali Piffpaff xolyarnyikes, de vi e kaver pishom kesavi xolyarnyiki avilas, sar voj.

– Kasa chingardes? – pushlas latar o parno zhukel.

– Kadalasa... Kadalasa... Kadala dilya pishomasa! – sikadas angla peste xuttyakerali Piffpaff, sostar o parno zhukel kabor assajlas, hoj e pava opre urajlas po kasht thaj le khanya ande pengi dar andre nashle ande pengi kher.

– Pe kado naj kanchi te assas! – phendas e pishom.

– De si, anda kado, ke tya glindake kiposa vorbisardan, pishoma!

– Na phen! – beshlas tele po kalo barr e pishom.

– Chaches phenavtu! Kadala glindako kotor kathe pej phuv tut sikavel – phendas o parno zhukel o chachipe.

– Inke kesavo! – chudilpe Piffpaff thaj lazhavosa ande zhukleski bunda xuttylas.

– Chikana chi zhav andej luma! Vi kathe zhanav te vorbisarav manca! – phendas xuttyakerali Piffpaff, thaj pune trajilas pe la glindako xoxalyipe gindisardaspe...

L. D. Horoszkóp

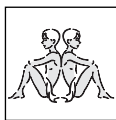
2005. szeptember

KOS (III. 21.–IV. 20.) – Öröm, meglepetés! Ezt ígéri Önnek a szeptember. Bármibe fog sikerül. Használja ki ezt az időszakot, mert nem fog örökké tartani sikorsorozata! Kössön hosszú távú szerződéseket, biztosítsa be magát...

BIKA (IV. 21.–V. 20.) – Kreativitás! Új feladatok, új lakás, új álmok! Ezt adja Önnek ez a hónap. Egészsége kiváló. Vegyen részt egy jótékonyági akcióban, így adjon vissza valamennyit abból a sok jóból az embereknek, amit az univerzum kegyelme szór Önre...

IKREK (V. 21.–VI. 21.) – Álmai fogják megadni a válaszokat a problémáira, csak elalvás előtt kérje tudatalattija segítségét, és persze hinnie is kell saját lelki erejében... Szüksége is lesz rá, mert egy természeti jelenség nagy károkat fog okozni Önnek...

RÁK (VI. 22.–VII. 22.) – Le kell ülnie családjával, meg kell értetnie, hogy a munka mennyire fontos Önnek. Szeptember amúgy is a nagy magyarázkodások hónapja lesz, minden területen... De Ön nagyon jól fogja kezelni a rázós helyzeteket is, megtalálja a közös hangot mindenkivel, csak Önmagával nem!

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.) – Ön már megint mérges lesz! Mérges lesz, mert az emberek nem úgy viselkednek, ahogy

Ön szeretné, ahogy Ön mozgatná őket saját hasznára! Tartsa meg a kritikáit magának, úgy sem kíváncsi rá senki, és a méregből jövő bírálat úgy is mindig alaptalan... Érzelmek széles skálája árasztja el, amiket nem lesz képes kontrollálni. A hiba Önben van, nem az Önt körülvevő emberekben! Nézzon magába...

SZÜZ (VIII. 24.–IX. 23.) – Szerencsére számíthat a csillagok kedvező hatására, melyek segítenek abban, hogy felismerje helyzetét és meg hozza a szükséges döntéseket, melyekkel új irányba terelheti karrierjét. Ön nagyon logikusan gondolkodik, nem hagyja, hogy érzelmei befolyásolják a döntéseit. De praktikussága miatt nehezen szabadul fel és igen nehezen kerül közelebbi kapcsolatba bárkivel. Ennek a tulajdonságának szeptemberben nagy hasznát veszi!

MÉRLEG (IX. 24.–X. 23.) – Ön remek tanácsokat tud adni mások párkapcsolataihoz. Úgy érzi, hogy saját házassága tökéletesen rendben van, talán ezért lehet rendkívül nagy a csalódása, ha kiderül, hogy kapcsolata veszélyben van. Ne adjon tanácsot senkinek, míg rendbe nem hozta a saját dolgait...

SKORPIÓ (X. 24.–XI. 22.) – Ha anyagi és otthoni nehézsége támad, a stressz csökkentése a legfontosabb! Kérdezze meg Önmagától, hogy mi a probléma oka, hol rontott el valamit, hol kellene változtatnia, valóban Ön hibázott-e? A logikus elemzés csökkenti a feszültséget és ez lehetővé teszi, hogy cselekedjen, vagy hagyja-e tovább süröszödni az eseményeket...

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.) – Érzi, hogy segítségre van szüksége ahhoz, hogy felülemelkedjen bizonyos

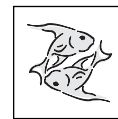
dolgokon, de nem bíz a pszichológusokban. Barátai meghallgatnák szívesen, de Ön is jól tudja, hogy az igazi döntéseket Önnek kell meghoznia! Szerencsére a Nyilas jegyűek kreatív emberek, így előbb-utóbb felülkerekednek a problémákon, és saját lábukra fognak állni, és gazdagabbak lesznek egy tapasztalattal is...

BAK (XII. 22.–I. 20.) – Ön olyan ember, aki mindig állja a szavát és ezt el is várja az emberektől, különösen a kedvesétől. Ezért lesz sokkoló élmény az Ön számára, hogy szeptemberben többen is megszegik ígéretüket, még kedvese is. Most nagyon sok együttérzésre és támogatásra lenne szüksége, de egyedül marad, mint szél a sivatagban. De semmi nem tart örökké, nézzon bizakodva a jövőbe, mert felmentő, segítőkész emberekre talál hamarosan...

VÍZÖNTŐ (I. 21.–II. 19.) – Ebben az időszakban kihasználnak érezteti magát, mert sokat investált ebbe a kapcsolatba, főleg anyagiilag. Talán érzelmileg kellett volna többet adnia partnerének, és akkor másképp alakultak volna a dolgok! De még reménykedhet, ne adja fel, ne engedje el magától ezt a különös embert, akire mindig is vágyott. És főleg ne essen az önsajnálát csapdájába...

HALAK (II. 20.–III. 20.) – A megérzései rendkívül erősek, az is előfordulhat, hogy előrelát olyan dolgokat, melyek hatással lesznek életére, és így fel tud készülni rájuk! Szeptemberben a saját érdekében legyen titoktartó, és ne kiabáljon fűt-fát arra az emberre, akinek Ön rendkívül sokat köszönhet! Bűntudata teheti beteggé Önt, érdemes lenne az élet szebbik oldalán járnia, ahol nincs irigység, pletyka, gyűlölködés... De, hiszen Ön tudja ezt! Volt idő, amikor ott járt...

Az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány kiadásában megjelent alábbi kötetek szerkesztőségünk címén megrendelhetőek! (Szolnok, Pf.: 77 5001)

Szécsi Magda: *Fekete fények* 1300,- Ft

Farkas Kálmán: *Mosoly és párbeszéd* 500,- Ft

Farkas Kálmán: *Ember a viharban* 1500,- Ft

Bokszi és Tulpica: *Cigány népmesék* 1500,- Ft

ÚJ KÖTET: Farkas Kálmán: *Elsorvasztott mozgalom* 1600,- Ft

Tisztelt Főszerkesztő Asszony!

Azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulok Önhöz, hogy életmentő műtémhez anyagilag hozzájárulni szíveskedjék. Mint cigányszármazású szobrászművésznek igen nehéz az alkotások értékesítéséből megélni, ezért vagyok kénytelen a hazai romaszervezeteket megkeresni, hogy hosszú távú felépülésemet segítsék elő, hogy a műtétet követően újra kezdhessem életemet. Az eddig megtett utamat már nagyon sokan ismerik, és tudják rólam, hogy tehetséggel a népemet, annak tárgyi kulturális értékeinek a megalkotásával a cigányság, mint nemzet fennmaradását szolgálom. Küldetésemnek érzem, hiszen a cigányság még ma sem elfogadott társadalmi csoport Magyarországon.

Köszönettel: Kosztics László szobrászművész

*

Aki tud és szeretne Kosztics László szobrászművésznek anyagilag segíteni, a bankszámlaszámát és a címét Szerkesztőségünkől megkaphatja!

A Kosztics Lászlótól megvásárolt alkotásokkal is segíthetnek a szobrászművésznek.

A Szerkesztőség!

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

.....

Előfizetési díj

egy évre: 1680,- Ft,

fél évre: 840,- Ft,

negyedévre: 420,- Ft

A megrendelőlapot és az előfizetési díját a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:

5001 Szolnok, Pf.: 77

Telefon:

(06) 56/513-592, 513-953, 513-954

Előfizethető rózsaszínű postai utalványon.

Felkészítő jogosítvány megszerzésére

Az autóvezetői ismeretek ma már éppen úgy nélkülözhetetlenek, mint az írni, olvasni tudás. Ezt ismerte fel a Szolnoki Cigány Kisebbségi Önkormányzat, amikor úgy döntött, a jogosítvány megszerzésére felkészítőt szervez cigány és nemcigány jelentkezőknek. Az új program elindításához a közelmúlt jogszabályi változásai adták az ötletet. Július elsejével lépett életbe ugyanis az a rendeletmódosítás, melynek értelmében nem kell az általános iskolai bizonyítványt felmutatni ahhoz, hogy valaki beiratkozasson autóvezetői tanfolyamra.

A Szolnoki Cigány Kisebbségi Önkormányzat az alábbi telefonszámokon várja a jelentkezőket a tanfolyamra:

Balogh László: 06-56-411-205, 06-30-590-5569

Jelentkezni folyamatosan lehet.